

CARTEA ALBA

2019

CARTEA ALBĂ

2019

Propunerile investitorilor străini
pentru îmbunătățirea climatului investițional
în Republica Moldova

CUPRINS

SISTEMUL JUSTIȚIEI ^{NOU}

7

LEGISLAȚIA FISCALĂ

11

RELAȚIILE DE MUNCĂ

23

CONCURENȚĂ

31

MANAGEMENTUL DEȘEURILOR ^{NOU}

35

DIGITALIZAREA ECONOMIEI ^{NOU}

39

MEDICINĂ ȘI FARMACEUTICĂ

43

SUBIECTE FUNCIARE

47

INDUSTRIA TELECOM ^{NOU}

53

© 2019 Asociația Investitorilor Străini (FIA) din Republica Moldova

Oficiul FIA
Str. Timiș 19, of. 301
MD-2009 Chișinău
Republica Moldova
Telefon: +373 22 24 43 17; +373 22 24 03 72
Internet: www.fia.md
E-mail: project.manager@fia.md; office@fia.md

Toate drepturile rezervate.

Acest volum este un produs realizat de către membrii și personalul permanent al Asociației Investitorilor Străini (FIA).

Conținutul acestei publicații reprezintă opinia comună a FIA și prin aceasta nu constituie temei de răspundere pentru eventualele erori sau omisiuni din text.

FIA acordă permisiunea de a reproduce, copia, distribui sau traduce extrase sau textul integral al acestui volum fără o solicitare formală în scris, cu condiția că astfel de copii să nu fie efectuate sau distribuite în scopul obținerii de profit, iar FIA să fie recunoscută autor în toate cazurile, fără excepție. Nimeni nu are dreptul să reproducă, copieze sau să distribuie conținutul acestui document, parțial sau în întregime, fără o solicitare formală în scris, cu excepția cazurilor enumerate.

FIA distribuie Cartea Albă în mod gratuit. Un număr limitat de copii în limba română și engleză sunt disponibile la sediul FIA.

Versiunile electronice pot fi accesate pe site-ul www.fia.md.

Text

NB. Chenar albastru cu text alb - propuneri anul 2017

 - Problemă

Text

NB. Chenar gri cu text albastru - propuneri anul 2019

 - Soluție

DESPRE FIA

Asociația Investitorilor Străini (FIA), este o asociație non-profit din Republica Moldova, fondată în septembrie 2003 de către 8 investitori străini, cu sprijinul OCDE, prin intermediul unui proiect ce avea drept scop stimularea reformelor și ameliorarea mediului de afaceri din țările din Europa de Sud-Est. Este prima Asociație apolitică și non-profit, formată din societăți cu capital străin, care activează în Republica Moldova.

Asociația numără printre membrii săi cele mai mari companii cu capital străin din țară, care au venit de pe piețe cu practici, culturi și experiențe diferite de desfășurare a afacerilor, dar care oferă o mare varietate de bunuri și servicii, acoperind toată gama domeniilor de activitate din economia țării – industrie, agricultură, infrastructură, telecomunicații, medicină și farmaceutică, distribuție, consultanță, etc. În Asociație sunt investitori din: Austria, Germania, Franța, Italia, România, Ucraina, Regatul Unit al Marii Britanii, Japonia, Turcia, Suedia, Kazahstan și Statele Unite ale Americii.

Conform deciziei Comitetului de Directori din 19 aprilie 2017, s-a decis asupra optimizării activității FIA, și anume prin concentrarea pe o Abordare Individuală - fiecare membru trebuie abordat / tratat în mod separat.

Obiectivele Asociației sunt:

- reprezentarea și promovarea opiniilor membrilor săi, atât pentru apărarea intereselor comune, cât și pentru atragerea unor noi investiții;
- cooperarea cu autoritățile publice din Republica Moldova pentru depășirea dificultăților și obstacolelor care ar putea exista în relațiile cu investitorii străini;
- apărarea intereselor comunității internaționale de afaceri din Republica Moldova;
- informarea membrilor Asociației, și nu numai, despre climatul investițional din țară;
- informarea potențialilor investitori despre experiența membrilor FIA, etc.

Misiunea principală a Asociației este facilitarea dialogului dintre factorii de decizie relevanți și investitorii străini pentru crearea unui mediu investițional sănătos.

FIA este :

- prima și unica Asociație de business ce reprezintă strict companiile cu Investiții Străine Directe;
- membri cu o reputație impecabilă și o prezență solidă pe piața Republicii Moldova;
- un angajament ferm în promovarea reformelor pentru un mediu investițional sănătos, atragerea investițiilor străine în economia Republicii Moldova și un dialog deschis cu autoritățile publice;
- alianță unică a celor mai mari și prestigioși investitori strategici ai țării, investitori în afara politicii și concurenței.

FIA reprezintă interesele membrilor săi în diverse structuri, precum: Consiliul Economic pe lângă Prim-Ministrul Republicii Moldova, Consiliul Economic pe lângă Președintele Republicii Moldova, Consiliul Consultativ pe lângă Ministerul Finanțelor, Comitetul de coordonare în domeniul achizițiilor publice electronice, Consiliul Consultativ pe lângă Serviciul Vamal, Confederația Națională a Patronatelor din Republica Moldova, Comisii parlamentare, Grupul de lucru al Comisiei de Stat pentru Reglementarea Activității de Întreprinzător ("Ghilotina"), Consiliile de soluționare a disputelor pe lângă organele de control, etc.

SUMAR EXECUTIV

Cartea Albă 2019, elaborată de către experții companiilor membre FIA, este la cea de-a șasea ediție. Prima ediție a Cărții Albe a fost publicată în 2005, reprezentând o adevărată platformă pentru dialog dintre mediul de afaceri și autoritățile din Republica Moldova, reflectând prioritățile activității FIA.

Cartea Albă este cartea de vizită a Asociației și reprezintă un document cu titlu de recomandare ce descrie un plan de acțiuni concret pentru ameliorarea climatului investițional din țară și atragerea investițiilor în economia Republicii Moldova.

Capitolul I. Sistemul Justiției - prezintă propunerile și recomandările experților pentru reabilitarea sistemului justiției. Suntem fermi convinși că, fără sprijinul și monitorizarea partenerilor de dezvoltare, instanțele de judecată și organele procuraturii nu sunt capabile să se purifice pe interior, de sine stătător. În acest sens, membrii FIA propun crearea, cu suportul partenerilor de dezvoltare, a unei Misiuni Temporare Speciale de Monitorizare (pentru o perioadă de până la 10 ani). Membrii Misiunii de Monitorizare trebuie să aibă acces nelimitat și fără restricții la toate materialele și actele organelor de drept și competența de a verifica obiectivitatea deciziilor în toate etapele procesului de justiție: de la intentarea cauzelor penale, până la adoptarea deciziilor irevocabile a instanțelor de judecată.

Capitolul II. Legislația Fiscală – în ultimii ani, mediul de afaceri s-a confruntat cu un număr impunător de modificări ale legislației fiscale și vamale, fiind astfel supus provocării de a-și adapta strategiile de business, dar și incertitudinii privind planificarea activității pe termen lung. Mai mult decât atât, este bine cunoscut faptul că stabilitatea politicii fiscale și vamale reprezintă un factor determinant în atragerea investițiilor în economie. De asemenea, urmează a fi excluse situațiile în care modificările legislației fiscale intră în vigoare imediat după publicarea acestora sau au un efect retroactiv.

Capitolul III. Relații de muncă – relațiile de muncă și prevederile arhaice ale Codului muncii rămân a fi în continuare o prioritară pentru investitorii străini. Legislația RM ce reglementează relațiile de muncă rămâne a fi unul din domeniile unde schimbările au loc cu o deosebită întârziere și dificultate. Continuăm să credem că relațiile flexibile de muncă reprezintă un factor important pentru crearea unei economii competitive și atragerea investițiilor în economia RM. De asemenea, în contextul insuficienței forței de muncă, considerăm că autoritățile de resort urmează să elaboreze și să aprobe politici și strategii menite să rețină forța de muncă în RM, dar și să faciliteze importul forței de muncă din afară.

Capitolul IV. Concurență - membrii Asociației Investitorilor Străini au promovat, în permanență, stabilirea unor reguli transparente și clare în desfășurarea activității economice, fiind adepții unor condiții de concurență echitabilă. Continuăm să credem că formarea și menținerea unui mediu concurențial sănătos, reprezintă o sarcină majoră, care poate fi implementată doar prin eforturi comune ale mediului de afaceri și autoritățile Statului.

Capitolul V. Managementul Deșeurilor – una din cele mai mari probleme ecologice ale RM sunt deșeurile. Doar un procent nesemnificativ din deșeuri este reciclat sau procesat. Managementul deșeurilor reprezintă o problemă foarte complexă și necesită o abordare sistemică. În acest sens, investitorii străini consideră imperios necesitatea elaborării și adoptării unui Plan de Acțiuni Național, care să prevadă acțiunile Statului la nivel republican, regional și local, care vor sta la baza activităților ulterioare de management integrat al deșeurilor. Acest plan trebuie să stipuleze modelul pe care îl alege Republica Moldova pentru perioada scurtă, medie și lungă de timp, finalitățile propuse, investițiile necesare, precum și modul în care responsabilitatea extinsă a producătorilor va fi integrată în sistemul creat.

Capitolul VI. Digitalizarea Economiei - digitalizarea este unul dintre cele mai vizibile fenomene ale acestui deceniu, iar evoluția sa este extrem de rapidă. Ne așteptăm ca fenomenul actual de digitalizare accelerată a economiei să aibă efecte pozitive pentru competitivitate și facilitarea relațiilor B2B și B2G.

Capitolul VII. Medicină și Farmaceutică – sectorul medical în Republica Moldova continuă să fie preponderent constituit din instituții medico-sanitare publice. Această situație este determinată de ponderea majoră a sectorului public în totalul instituțiilor medicale din țară. De asemenea, putem constata prezența nesemnificativă a medicamentelor autohtone pe piața farmaceutică din Republica Moldova. Acest fapt se datorează susținerii insuficiente a producătorilor autohtoni de medicamente din partea autorităților publice, dar și informarea joasă a populației.

Capitolul VIII. Subiecte Funciare – prevederile actuale ale legislației funciare limitează și restricționează accesul investitorilor străini de a alege domeniul funciar ca o ramură pentru investiții pe termen mediu și lung. De asemenea, în condițiile încălzirii globale, schimbărilor climatice și a modificărilor de mediu, agricultorii întâmpină dificultăți în procesul de irigare a terenurilor agricole. Astfel, considerăm oportună definitivarea și aprobarea unui Nou Cod funciar, care va soluționa un șir de propuneri și măsuri expuse în acest capitol.

Capitolul IX. Industria Telecom - o importanță deosebită în economia RM o dețin operatorii de telecomunicații, contribuția lor reprezentând circa 3,4% din PIB în 2018. În același timp, aceștia se numără printre cei mai mari contribuabili și angajatori în Moldova, și care investesc continuu în modernizarea infrastructurii lor, promovând inovațiile și asigurând progresul tehnologic. Capacitatea investițională a operatorilor este afectată de suprataxarea inechitabilă, ceea ce stopează dezvoltarea rețelelor și implementarea noilor tehnologii informaționale.

SISTEMUL JUSTIȚIEI

În baza convingerii ferme a membrilor Asociației Investitorilor Străini, instanțele de judecată și organele procuraturii Republicii Moldova, formate în condiții de corupție larg răspândite și de stat capturat, nu sunt în stare de sine stătător, fără monitorizare și sprijin din partea partenerilor externi de dezvoltare (UE și SUA), de a fi purificate de funcționari necinstiți și corupți, care sunt capabili doar temporar să suspende activitățile sale distructive, pentru a demonstra loialitate noilor autorități.

Pentru reabilitarea completă a sistemului justiției, în scopul excluderii corupției și asigurării dreptului de bază al cetățenilor Republicii Moldova la investigații obiective și o justiție echitabilă, experții FIA vin cu un șir de propuneri și măsuri în acest sens.

Crearea unei Misiuni Temporare Speciale de Monitorizare a partenerilor de dezvoltare

Se propune crearea, cu suportul partenerilor de dezvoltare, a unei **Misiuni Temporare Speciale de Monitorizare** (pentru o perioadă de până la 10 ani). Membrii Misiunii de Monitorizare trebuie să aibă acces nelimitat și fără restricții la toate materialele și actele organelor de drept și competența de a verifica obiectivitatea deciziilor în toate etapele procesului de justiție: de la intentarea cauzelor penale, până la adoptarea deciziilor irevocabile a instanțelor de judecată.

În acest sens, evident, sunt necesare atât disponibilitatea partenerilor de dezvoltare de a susține acest proiect, cât și disponibilitatea Parlamentului de a modifica legislația Republicii Moldova.

Asigurarea unui proces transparent de selectare a judecătorilor

Procesul de selectare a candidaților la funcția judecătorilor, a procurorilor și a colaboratorilor organelor de drept (MAI, SIS, Serviciul Vamal) trebuie să fie realizat de către comisii de specialitate și cu participarea obligatorie a Misiunii de Monitorizare a partenerilor de dezvoltare, ținând cont de pregătirea profesională, integritatea, capacitatea și eficiența candidaților.

Modificarea legislației și crearea de programe, care să permită atragerea specialiștilor străini competenți, pentru a activa în cadrul organelor procuraturii, organelor afacerilor interne și a Curții Supreme de Justiție

În prezent, legislația interzice cetățenilor străini să activeze în cadrul instanțelor de judecată, procuraturii și organelor de drept (Ministerul Afacerilor Interne, SIS, Serviciul Vamal).

Introducerea mecanismelor anticorupție pentru selectarea judecătorilor, procurorilor și colaboratorilor organelor de drept (MAI, SIS, Serviciul Vamal) și controlul activității acestora

Consolidarea legislativă cu privire la obligarea judecătorilor, procurorilor și colaboratorilor organelor de drept de a depune anual declarații privind veniturile, declarații de bunăvoință / integritate (lipsa conflictului de interese în procesul de luare a deciziilor) și declarații privind gradul de rudenie, inclusiv legăturile spirituale tradiționale (nași, fini, cumetri, etc.).

Asigurarea permanentă a monitorizării modului de viață al judecătorilor, procurorilor și al colaboratorilor organelor de drept, a veniturilor și cheltuielilor acestora. Refuzul acestor persoane de a demonstra legalitatea surselor de origine a proprietății / bunurilor / averii trebuie să devină motiv de concediere.

Implementarea măsurilor sus-indicate urmează a fi în responsabilitatea Misiunii de Monitorizare a partenerilor de dezvoltare, obligând organele de drept și de control să prezinte angajaților Misiunii toată informația necesară.

Implementarea evaluării și reevaluării anuale a judecătorilor și procurorilor

Evaluarea și reevaluarea judecătorilor și procurorilor trebuie să fie efectuate **anual** de către Comisia de Evaluare, constituite cu participarea experților străini, profesorilor notorii de drept / juriștilor notorii și membrilor ai societății civile.

În prezent, Comisia de Evaluare este constituită din 5 judecători și 2 membri ai societății civile. Pentru evaluarea obiectivă și completă a candidaților este necesar ca membrii Comisiei de Evaluare, să fie selectați nu de aceiași judecători sau de către Consiliul Superior al Magistraturii, dar să fie aleși în rezultatul unui concurs transparent, desfășurat de către Comisia de Evaluare, în componența căreia vor intra reprezentanți ai Misiunii de Monitorizare a partenerilor de dezvoltare, Ministerului Justiției, Parlamentului și reprezentanți ai societății civile. Pentru aceasta, este necesar de introdus modificările corespunzătoare în prevederile legislației în vigoare.

"De-criminalizarea" infracțiunilor economice

Considerăm imperioasă de-criminalizarea infracțiunilor economice, cu excepția infracțiunilor care se comit în sfera bancară, spălarea banilor, fraudei economice, falsificării documentelor și bancnotelor.

Este necesară recalificarea unor astfel de infracțiuni economice din "grave" în "mai puțin grave", revizuirea plafoanelor monetare prezentate în CPP și raportarea lor la realitățile economiei.

Asigurarea specializării judecătorilor

Spre regret, în prezent, nu sunt judecători calificați / competenți în domeniul comercial, concurențial, drept intelectual, protecția datelor cu caracter personal ș.a.

Introducerea în timpul perioadei de tranziție a interdicției de aplicare a arestului pentru comiterea infracțiunilor economice și de proprietate

Interdicția de aplicare a arestului ca măsură de reprimare pentru infracțiunile economice și de proprietate, prejudiciul cărora nu depășește 250.000 EURO. În prezent, această măsură este folosită în mod abuziv pentru a exercita presiuni asupra oamenilor de afaceri și pentru a obține dovezi fictive.

Reformarea statutului de judecător de instrucție

În prezent, un judecător de instrucție recunoaște forțat toți pașii întreprinși de către procuror, deoarece se află într-o poziție vulnerabilă. În cazul respingerii cererii procurorului, acesta contestă decizia judecătorului la Curtea de Apel, care poate anula decizia judecătorului, și, în acest caz, în privința judecătorului de instrucție, același procuror intenționează procesul de urmărire penală cu privire la luarea de decizii ilegale.

Reducerea termenului de examinare a dosarelor în instanțele de judecată

Stabilirea termenului limită de examinare a dosarelor în instanțele de judecată, mai ales dacă măsura preventivă reprezintă arestul.

Excluderea procedurii "medierea judiciară"

Această procedură este una formală și care tergiversează procesul de judecată pe 45 de zile.

Practica instanțelor judecătorești demonstrează ineficacitatea acestui instrument, or în marea majoritate a cazurilor părțile eșuează în încheierea tranzacțiilor de împăcare în cadrul procedurii de mediere (scopul în sine al instrumentului procedural dat). Mai mult, încheierea unei tranzacții de împăcare, de către părțile implicate în litigiu, este posibilă și în afara / în lipsa procedurii de mediere judiciară, fapt ce conturează ineficacitatea acestui instrument. De asemenea, cadrul normativ în vigoare permite părților unui litigiu să încheie o tranzacție de împăcare și în afara unui proces de judecată (tranzacția de împăcare prin care se previne un proces de judecată), punând astfel la îndemâna părților, mecanisme de soluționare ale litigiilor pe cale extrajudiciară.

Personalizarea, pe portalul instanțelor de judecată, a dosarelor și hotărârilor judecătorești cu participarea persoanelor juridice

În prezent, aceste materiale conțin lacune în numele participanților la procesele și deciziile instanțelor.

Actualizarea continuă a paginilor web ale instanțelor de judecată

- Actualizarea continuă a paginilor web ale instanțelor de judecată, cu adăugarea de filtre suplimentare de căutare pentru fișierele care așteaptă să fie revizuite și audierile judiciare. În plus, obligarea personalului instanțelor de judecată competente, de a actualiza informațiile furnizate pe site, cu indicarea corectă, precisă și unică. Indicarea diferitor versiuni ale denumirilor de instituții nu ar trebui să fie permisă (de exemplu, ANRCETI / Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice sau Tehnologii Informaționale / Agenția Națională pentru Reglementarea Tehnologiilor Electronice și Informaționale), a numelor persoanelor fizice și juridice implicate în proces, informațiile privind rezultatele ședințelor, programul / orarul următoarelor ședințe etc. În cei mai scurți termeni posibili, pentru a asigura cea mai eficientă implicare în acest proces. De asemenea, considerăm necesară asigurarea funcționalității sistemului informațional de fișiere electronice pentru a accesa conținutul fișierelor direct de pe Internet.

Asigurarea controlului judiciar și parlamentar asupra conținutului solicitărilor

- Asigurarea controlului judiciar și parlamentar asupra conținutului solicitărilor primite de la organele de control către furnizorii de servicii electronice, în capitolul solicitării de decriptare a conversațiilor electronice / mesaje. Excluderea cazurilor de interceptare neautorizată a conversațiilor / mesajelor telefonice.

Excluderea răspunderii personale

- Excluderea răspunderii personale a persoanelor cu funcții de răspundere pentru infracțiunile / contravențiile comise, spre exemplu cele legate de încălcarea legislației în domeniu, sau a autorizației deținute, sau drepturilor consumatorilor, etc. Acestea sunt contravenții comise în procesul activității economice, care sunt parte a riscului comercial. Deci, răspunderea pentru asemenea încălcări trebuie să o suporte agentul economic, dar nu administratorul personal. În opinia noastră, este o practică abuzivă a Statului de a încerca să elimine asemenea încălcări prin introducerea răspunderii personale a administratorului.

Art. 190 din Codul penal al RM „Escrocheria”

- Completarea art. 190 „Escrocheria” din Codul penal al RM cu răspunderea pentru neexecutarea premeditată (intenționată) a obligațiilor contractuale, care a cauzat daune în proporții mari. Unele societăți, în speță fiind vorba de cele din industria telecomunicațiilor, se confruntă cu un număr mare de fraude comise de către agenții economici, care solicită procurarea unor volume importante de dispozitive cu achitare în rate și/sau la preț promoțional (subvenționat) sub pretextul că ar avea nevoie de acestea pentru pornirea sau extinderea afacerii. După obținerea dispozitivelor, aceștia încetează orice plăți, iar dispozitivele sunt înstrăinate (de regulă prin intermediul platformelor online de anunțuri / publicitate), banii obținuți fiind însușiți de infractori. Pentru a putea continua procurările frauduloase, infractorii deschid firme noi, folosind persoane interpușe în calitate de asociați, administratori sau reprezentanți prin procură. Astfel, în cazul de față este vorba despre un comportament infracțional repetat, atunci când cumpărătorul procură dispozitivele fără intenția de a le achita, dar cu scopul de a le înstrăina și însuși / obține venitul realizat.

LEGISLAȚIA FISCALĂ

În ultimii ani, mediul de afaceri s-a confruntat cu un număr impunător de modificări ale legislației fiscale și vamale, fiind astfel supus provocării de a-și adapta strategiile de business, dar și incertitudinii privind planificarea activității pe termen lung. Mai mult decât atât, este bine cunoscut faptul, că stabilitatea politicii fiscale și vamale reprezintă un factor determinant în atragerea investițiilor în economie.

În acest sens, considerăm oportună întreprinderea tuturor măsurilor pentru asigurarea stabilității și prognozării politicii fiscale și vamale, precum și excluderea practicii de modificare frecventă a Codului fiscal și a Codului vamal.

De asemenea, urmează a fi excluse situațiile în care modificările legislației fiscale intră în vigoare imediat după publicarea acestora sau au un efect retroactiv. Tot aici, investitorii insistă ca la elaborarea actelor normative, care au impact asupra mediului de afaceri, acesta să fie consultat în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, fiind însoțite în mod obligatoriu de Analiza Impactului de Reglementare.

POLITICA FISCALĂ

Corelarea termenilor utilizați în legislația fiscală cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară („IFRS”) și noile Standarde Naționale de Contabilitate („SNC”)

- Începând cu 1 ianuarie 2012, entitățile de interes public sunt obligate să întocmească situații financiare conform IFRS, iar începând cu 1 ianuarie 2020 este obligatorie aplicarea noilor SNC de către toate entitățile, cu excepția celor de interes public și celor care nu au adoptat IFRS-urile. În scopuri fiscale, se pot folosi metode de evidență financiară bazate pe prevederile noilor SNC și a IFRS-urilor care nu contravin prevederilor legislației fiscale. IFRS-urile și noile SNC-uri includ termeni noi, care diferă de cei utilizați în legislația fiscală și care pot genera confuzii și alte interpretări ale legislației fiscale.
- În mod special, ne referim la:
 - tratamentul fiscal al veniturilor / cheltuielilor din evaluarea produselor agricole la valoarea lor justă minus costurile estimate la punctul de vânzare în momentul recoltării, potrivit IAS 41 Agriculture;
 - tratamentul fiscal al uzurii dreptului de utilizare (right of use) și al cheltuielilor privind dobânzile recunoscute de locatar (cu excepția contractelor mai mici de un an și pentru activele cu o valoare mică) în baza IFRS 16 Leases, care a intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2019.
- Recomandăm uniformizarea și corelarea termenilor utilizați în legislația fiscală cu cei prevăzuți de noile SNC și de IFRS, în special prin:
 - deducerea cheltuielilor și impozitarea veniturilor din evaluarea produselor agricole recoltate potrivit IAS 41 Agriculture;
 - deducerea uzurii dreptului de utilizare (right of use) potrivit regulilor prevăzute de IFRS 16 Leases, precum și deducerea cheltuielilor privind dobânzile (în baza aceluiași standard), în limitele prevăzute de art. 25 al Codului fiscal.

IMPOZITE SALARIALE

Contribuțiile la asigurările sociale de stat

- Presiunea financiară asupra Bugetului Asigurări Sociale este în contiuă creștere. Diminuarea acestei presiuni pe termen lung se poate face prin crearea fondurilor private de pensii.
- Se recomandă stimularea apariției fondurilor private de pensii prin crearea cadrului normativ corespunzător și redirecționarea contribuțiilor individuale la discreția salariaților. A modifica Legea nr. 329/1999 cu privire la fondurile nestatale de pensii, prin alinierea acestora la cele mai bune practici UE, acordarea facilităților fiscale pentru angajatori și angajați, contribuțiile la acestea urmând a fi deductibile.
- Se recomandă instituirea plafonării achitării contribuțiilor la asigurările sociale de stat, în limita cuantumului a 5 salarii medii lunare pe economie, prognozate anual, în baza Hotărârilor de Guvern.
- Se recomandă, de asemenea, îmbunătățirea legislației în domeniul agriculturii prin revizuirea condiției de aplicare a facilității la contribuțiile de asigurări sociale, astfel încât aceasta să fie acordată angajatorilor care au o pondere mai mare de 75% a veniturului din vânzări din activitățile agricole.
- De asemenea, angajatorii sunt restricționați în obținerea altor venituri (de ex. comercializarea pieselor de schimb neutilizate, transmiterea în subarendă a terenurilor agricole, transmiterea în locațiune a echipamentelor agricole etc.).

Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală

- Atât angajatorul, cât și angajatul achită la Bugetul Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală prime a câte 4,5%, calculate din valoarea salariului brut. În același timp, prima de asigurare calculată în sumă fixă constituie 4056 de lei (pentru anul 2019), unele categorii de asigurați beneficiind de scutiri de 50% sau chiar de 75%, dacă achită aceste prime în primele 3 luni ale anului. Asigurarea de asistență medicală nu este individualizată și nu ține cont de volumul primelor plătite în raport cu eventualele servicii acordate asiguratului.
- Propunem instituirea plafonării achitării, prin stabilirea limitei maxime a primelor de asigurare medicală obligatorii, calculată în limita cuantumului a 5 salarii medii lunare pe economie, prognozate anual, în baza Hotărârilor de Guvern.

De asemenea, considerăm oportună stimularea apariției fondurilor private de asigurări medicale, ceea ce va garanta o concurență loială între prestatorii de servicii publice și private.

Impozitarea facilităților acordate de patron

- Facilitățile acordate de patron sunt taxate atât cu impozitul pe venit, cât și cu contribuțiile sociale și primele medicale. Aceste contribuții / prime la facilități acordate de patron sunt o povară pentru angajatori și salariați, nu stimulează angajatorii să susțină interesele sănătoase ale salariaților, problemele sociale și culturale.
- Recomandăm ca facilitățile acordate de patron să se supună impozitării doar cu impozitul pe venit, nu și cu contribuțiile sociale și prime medicale.

Respectiv, tipurile de drepturi și de venituri din care nu se calculează contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii (Anexa 3 la Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale) și Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală nr.1593/2002, urmează a fi completate cu prevederi în acest sens.

Transportul angajaților

- Limitarea mărimii cheltuielilor suportate de angajator pentru transportul angajaților, pentru deducere în scopuri fiscale, creează impedimente în desfășurarea activității de întreprinzător. Mărimea acestor cheltuieli urmează a fi la discreția fiecărei entități în parte.
- Propunem modificarea prevederilor pct. 33 al Regulamentului cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venitul persoanelor juridice și persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 693/2018.

De asemenea, se recomandă excluderea plafonării cheltuielilor de transport ale angajaților și deducerea în mărime deplină la determinarea impozitului pe venit.

IMPOZITUL PE VENIT DIN ACTIVITATEA DE ÎNȚREPRINZĂTOR

Revizuirea regulilor de deducere din perspectiva impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător

Prevederile actuale cu privire la deductibilitatea anumitor cheltuieli în scopul impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător sunt în multe cazuri neclare, fiind interpretate atât de către contribuabili, cât și de autorități, fapt ce duce la comiterea unor erori din partea contribuabililor și la abordarea neconsecventă a prevederilor respective din partea autorităților fiscale.

Astfel, considerăm că revizuirea regulilor de deducere (art. 24 din Codul fiscal, Regulamentul cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venitul persoanelor juridice și persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător, conform anexei nr. 1 la HG 693/2018), în scopul calculării impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător a unor tipuri de cheltuieli, ar trebui să se regăsească pe agenda autorităților competente. În special, ne referim la necesitatea definirii unor criterii clare, care să determine **caracterul ordinar și necesar** al cheltuielilor suportate în cadrul activității de întreprinzător.

Deducerea cheltuielilor pentru reparația capitală a mijloacelor fixe arendate

Se recomandă aducerea în concordanță a prevederilor pct. 8¹ al Regulamentului privind evidența și calcularea amortizării mijloacelor fixe în scopuri fiscale (HG. 289/2007) și pct. 9 al Anexei nr. 5 al Regulamentului menționat, precum și de a prevedea că, cheltuielile aferente, reparația capitală a mijloacelor fixe arendate pe perioada valabilității contractului de locațiune.

Deducerea provizioanelor pentru creanțe nerecuperabile

Procedura de colectare a creanțelor prin instanța de judecată este una oneroasă, costisitoare și de lungă durată, fiind unica metodă posibilă pentru recunoașterea deducerii creanțelor nerecuperabile.

Similar mecanismului implementat pentru organizațiile de creditare ne-bancară (pentru contractele de leasing), propunem deducerea creanțelor nerecuperabile (a căror termen de achitare a expirat), fără decizia instanței de judecată, în limita unui anumit procent din soldul mediu anual al creanțelor, dacă aceste creanțe nu sunt datorate de persoane afiliate contribuabilului.

Astfel, propunem modificarea art. 31 alin. 1) al Codului fiscal, cu următoarea redacție:

„Se permite deducerea datoriilor expirate în mărime de 5% din soldul mediu anual al datoriilor, dacă aceste datorii nu sunt datorate de persoane afiliate contribuabilului”.

Tratamentul fiscal al anulării provizioanelor create în perioadele precedente

În conformitate cu art. 31 alin. (2) al Codului fiscal, cheltuielile cu provizioane nu sunt permise spre deducere în scopuri fiscale. În cazul în care provizionul nu va fi utilizat, potrivit pct. 88 din SNC "Capital propriu și datorii", acesta se anulează prin decontare la venituri curente.

La moment, în actele normative nu există o prevedere expresă, din care să rezulte obligativitatea impozitării / neimpozitării veniturilor din anularea provizioanelor.

Propunem de a modifica legislația fiscală, prin includerea în venituri neimpozabile a provizioanelor, care anterior nu au fost permise spre deducere conform Codului fiscal.

Astfel, se recomandă completarea art.20 al Codului fiscal cu o literă nouă, cu următorul conținut:

“Suma venitului de la anularea provizioanelor care anterior nu au fost permise spre deducere conform Codului fiscal”.

Scutirea de impozitare a dividendelor achitate către companiile rezidente în statele membre UE

Acordul de Asociere cu UE prevede obligativitatea apropiării legislației Republicii Moldova de actele normative ale UE. Directiva 2011/96/EU prevede scutirea de la impozitul pe venit la sursa de plată a dividendelor achitate către companiile-mamă din statele membre UE (care dețin o cotă de participare de minim 10% în capitalul entității fiice pentru o perioadă de cel puțin 2 ani), astfel eliminând impozitarea dublă a acestor venituri.

Luând în considerare Acordul de Asociere cu UE, precum și faptul că Republica Moldova nu are semnate Convenții de evitare a dublei impunerii cu unele state membre UE (de ex. Franța) sau unele Convenții existente sunt învechite (de ex. Germania), recomandăm implementarea în legislația fiscală a Directivei 2011/96/EU.

Recomandăm scutirea de impozitare a dividendelor achitate companiilor-mamă (rezidente în UE) cu scopul alinierii la directivele europene, precum și stimularea investițiilor UE în Moldova.

Astfel, se propune completarea art. 20 al Codului fiscal cu o literă nouă, cu următorul conținut:

“Dividendele achitate către companiile-mamă din statele membre UE (care dețin o cotă de participare de minim 10% în capitalul entității fiice pentru o perioadă de cel puțin 2 ani)”.

Prelungirea valabilității certificatului de rezidență fiscală

În prezent, pentru aplicarea prevederilor unei convenții de evitare a dublei impunerii, nerezidentul are obligația de a prezenta plătitorului de venit, până la data achitării venitului, un certificat de rezidență fiscală, eliberat de autoritatea competentă din statul său de rezidență. Acest certificat se prezintă pentru fiecare an calendaristic.

Propunem modificarea legislației fiscale prin excluderea obligativității prezentării de către nerezidenți a certificatelor de rezidență până la data achitării venitului, prin excluderea din art. 793 alin. (2) al Codul fiscal a sintagmei: “până la data achitării venitului”. De regulă, certificatul este valabil pentru întreg anul calendaristic, indiferent de data emiterii acestuia.

Modificarea documentării deplasărilor angajaților peste hotare

În conformitate cu pct. 16 al Regulamentului cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova (HG nr. 10/2012), în cazul deplasărilor în străinătate, compensarea cheltuielilor cu taximetrul se efectuează doar în cazul în care ora sosirii sau plecării delegatului nu corespunde cu orarul de timp al transportului public.

Propunem excluderea din pct. 16 al Regulamentului a prevederii privind compensarea cheltuielilor cu taximetrul în cazul în care ora sosirii sau plecării delegatului nu corespunde cu orarul de timp al transportului public.

La deplasarea în străinătate persoanele nu dispun de informații privind orarul de timp al transportului public din localitatea respectivă.

Considerăm că limitarea compensării cheltuielilor de transport cu taximetrul la delegarea angajaților în străinătate creează o povară suplimentară în evidența contabilă și fiscală, fără a duce la un impact fiscal semnificativ pentru Bugetul Public Național.

Modificarea prevederilor aferente menținerii salariului în perioada deplasărilor

În conformitate cu prevederile pct. 13 al Regulamentului cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova (HG nr. 10/2012), salariatului delegat în interes de serviciu i se păstrează locul de muncă și salariul lunar pentru timpul deplasării, inclusiv pentru timpul aflării în drum, conform prevederilor articolului 175 din Codul muncii al Republicii Moldova.

Acest punct a fost modificat în baza HG nr. 740/2017, dar în Codul muncii, art. 175 nu a fost modificat, existând astfel o neconcordanță între Regulament și Cod.

Totodată, în HG nr. 426/2004 privind aprobarea Modulului de calculare a salariului mediu la pct. 2 este prevăzut plata salariului mediu pe durata deplasării în interes de serviciu.

În aceste condiții, propunem următoarele modificări:

1. art. 175 al Codului muncii prin excluderea sintagmei: "mediu";
2. pct. 13 al Regulamentului cu privire la delegarea salariaților prin excluderea sintagmei: "lunar";
3. pct. 2 al Regulamentului privind Modul de calculare al salariului mediu, prin excluderea aplicării salariului mediu în cazul deplasărilor angajaților.

Deducerea cheltuielilor pentru primele de asigurare facultativă de asistență medicală ale angajatului

Asigurarea angajatului presupune acordarea unui drept, ce poate sau nu poate fi utilizat. Procurarea poliței de asigurare nu impune neapărat și consumul. Angajatul va beneficia de servicii medicale asigurate doar în cazul intervenirii situațiilor de îmbolnăvire și doar pentru serviciile acoperite de asigurarea facultativă.

Impozitarea angajatului se produce la momentul eliberării poliței de asigurare, iar beneficiul, de fapt, poate să nu fie utilizat. În acest caz, angajatul suportă impozitul nefondat. La fel, nejustificat este suportat impozitul de către angajații care demisionează în timpul apropiat (de ex. peste 1 lună), pentru care polița se dezactivează la data eliberării din serviciu, iar beneficiul nu a fost consumat. Recalcularea impozitului reținut nu poate fi efectuată, deoarece angajatorul nu cunoaște dacă beneficiul a fost sau nu utilizat și în ce cuantum.

Recomandăm modificarea art. 24 alin. (20) al Codului fiscal și permiterea deducerii cheltuielilor anuale suportate de angajator pentru primele de asigurare facultativă de asistență medicală ale angajatului în mărime deplină.

Revizuirea normelor de consum de combustibil

Normele de consum de combustibil modificate prin Ordinul Ministerului Economiei și Infrastructurii nr. 34 din 06.02.19 sunt exagerat de mici și nu corespund consumului real și de facto.

Consumul de combustibil supra normă, datorită faptului că normele nu corespund realității, va constitui o cheltuială nedeductibilă pentru societate și va duce la majorarea impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător și restabilirea TVA aferent acestor cheltuieli. Pentru agenții economici această situație va crea o povară fiscală suplimentară.

Propunem revizuirea normelor de consum de combustibil, aprobate prin Ordinul Ministerului Economiei și Infrastructurii.

Evidența contabilă a discount-urilor

Discount-urile pentru activele procurate se acordă, de regulă după achiziția acestora. De exemplu, pentru mărfurile care pe parcursul lunii nu s-au vândut, furnizorii acordă reduceri de preț cumpărătorului în scopul diminuării costului achiziției și facilitării vânzării mărfurilor.

Reieșind din prevederile actuale ale SNC, companiile dețin stocuri cu valoare înaltă, neadaptată prețurilor de piață, concomitent înregistrând venituri din discount-uri. Vânzări nu se produc, iar venitul impozabil crește și performanța companiei (P&L) nu reflectă situația reală.

Recomandăm adaptarea prevederilor SNC prin care să fie permisă contabilizarea (inclusiv în costul activelor (CAPEX) a discount-urilor primite după punerea lor în funcțiune.

Pentru mărfuri - proporționale stocului de mărfuri existent la data primirii discount-urilor.

Sursele de venit neimpozabile

În prezent, procesul de returnare a ambalajului (ambalajul returnabil format ca urmare a consumului unui produs) nu este reglementat de legislația națională și ca urmare a acestui vid legislativ apar dificultăți în realizarea programului național privind asigurarea reciclării ambalajului.

Astfel, dacă un consumator dorește să returneze un ambalaj, acesta trebuie să-l predea la un punct de vânzare. La rândul său, punctul de vânzare, pentru a accepta ambalajul returnabil, trebuie să documenteze operațiunea dată. Juridic, această operațiune îmbracă forma unui act de vânzare-cumpărare a ambalajului, în care consumatorul este vânzător, iar punctul de vânzare – cumpărător.

Astfel, ca urmare a vânzării ambalajului, consumatorul obține un venit din această operațiune, care în prezent cade sub incidența art. 18 al Codului fiscal, constituind un venit impozabil. Totodată, punctul de vânzare, dat fiind că intră într-un act juridic cu o persoană fizică, trebuie să documenteze și să asigure reținerea impozitului la sursa de plată, ceea ce implică perfectarea unui șir de acte confirmative de achiziție, precum și obligații fiscale ulterioare puse pe seama punctului de vânzare. Aceste sarcini impuse pe seama punctului de vânzare fac întreaga operațiune de returnare a ambalajului neatractivă, atât pentru consumator, cât și pentru punctele de vânzare.

Implementarea acestei modificări fiscale nu ar avea nici un impact considerabil asupra bugetului de stat, deoarece în prezent veniturile din aceste operațiuni fie nu există sau sunt nesemnificative.

În acest context, propunem amendarea articolului 20 din Codul fiscal, după cum urmează:

"Articolul 20. Sursele de venit neimpozabile.

z¹⁵: veniturile obținute de persoanele fizice rezidente (cetățeni ai Republicii Moldova și apatrizi) de la vânzarea ambalajului returnabil".

Pe de altă parte, trecerea venitului din vânzarea ambalajului la categoria de venituri neimpozabile ar duce la un impact pozitiv în mai multe sfere:

- Sfera ecologică – inițiativa dată ar permite reutilizarea ambalajului, reducând volumul de deșeuri de ambalaj;
- Sfera economică – inițiativa dată ar stimula dezvoltarea unui segment demult uitat al economiei naționale – cel al punctelor de colectare a sticlei, ce ar duce inclusiv și la crearea locurilor de muncă și lansarea de noi afaceri; Reducerea costurilor de producție pentru producători, deoarece în loc să procure ambalajul nou, producătorii vor putea reutiliza în repetate rânduri ambalajul existent, reducând astfel costurile de producție, ceea ce va duce inclusiv și la reducerea prețurilor produselor, oferind produselor naționale un avantaj economic față de cele de import.
- Sfera socială – inițiativa dată ar oferi persoanelor social vulnerabile posibilitatea de a-și asigura surse legale de existență, prin colectarea și predarea ambalajului.

Impozitul pe venit achitat de prestatorii privați de servicii medicale

☐ Prestatorii privați de servicii medicale se confruntă cu anumite provocări, inclusiv de domeniul politicii fiscale a statului. Aceste provocări reprezintă rezultatul lacunelor existente în legislația în vigoare care aduc atingere principiului egalității prestatorilor de servicii medicale și principiului autonomiei în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală. De asemenea, prestatorii privați de servicii medicale sunt limitați în drepturi față de cei publici, fiind puși într-o situație anti-concurențială.

Conform legislației, comparativ cu prestatorii privați de servicii medicale, prestatorii publici sunt scutiți de achitarea impozitului pe venit din activitățile desfășurate în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală.

Impunerea achitării impozitului pe venit de prestatorii privați de servicii medicale se atribuie la capitolul incompatibilității legislației fiscale cu cea din sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, nu doar prin prisma principiului egalității dar și prin prisma principiului autonomiei.

☑ Se recomandă reintroducerea art. 51¹ fiind numit „*Prestatorii de servicii medicale*”, cu următorul conținut „*Prestatorii de servicii medicale care acordă asistență medicală în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală se scutesc de impozitul pe venit realizat din această activitate*”.

În art. 283 alin. (1) lit. m) de exclus cuvântul „*publice*”.

Astfel, considerăm că propunerile înaintate vor contribui la eliminarea lacunelor existente prin armonizarea legislației fiscale și celei din domeniul asigurării obligatorii de asistență medicală.

TAXA PE VALOARE ADĂUGATĂ ȘI ACCIZE

TVA la importul de servicii

- ☑ Se recomandă posibilitatea achitării TVA la importul de servicii până la data de 25 a lunii următoare celei de efectuare a plății pentru serviciile importate, potrivit mecanismului reverse-charge prevăzut de reglementările UE, prin excluderea alin. (2) din art. 109 al Codului fiscal.

Accizele achitate de către producătorii de mărfuri supuse accizului

- ☐ Actualmente, producătorii de mărfuri supuse accizului sunt obligați să vireze la Bugetul de Stat, accizele aferente în momentul livrării producției.
 - ☑ Propunem să se permită producătorilor de mărfuri accizabile să achite valoarea accizelor aferente, până la data de 25 a lunii următoare celei de efectuare a plății (similar TVA). Astfel de practici se întâlnesc în majoritatea țărilor, inclusiv: România, Ucraina, Rusia.
- Respectiv, în acest sens, propunem modificarea art. 123 din Codul fiscal.

Calcularea TVA de la livrarea producției în contul arendei terenurilor agricole

- ☐ În prezent, reglementările fiscale obligă calcularea TVA de la prețul de piață a producției livrate în contul arendei terenurilor agricole.
 - ☑ Recomandăm excluderea obligativității calculării TVA de la livrările sub cost al producției livrate în contul arendei terenurilor agricole, prin excluderea alin. (6) din art. 99 al Codului fiscal.
- În același timp, prețul de piață al producției livrate nu poate fi mai mic decât costul acesteia (art. 99 alin. (6) din Codul fiscal) – ceea ce duce la costuri suplimentare pentru întreprinderile agricole, în special în anii secetoși, atunci când costul pentru unele produse recoltate poate fi mai mare decât prețul de piață al acestora.

Scutirea de TVA fără drept de deducere a mărfurilor și serviciilor procurate și importate de către sistemele colective

- ☐ În conformitate cu prevederile art. 12 al Legii nr. 209 din 29.07.2016 cu privire la deșeuri, entitățile producătoare de DEEE sunt obligate să întreprindă măsuri, fie în mod individual, fie colectiv, pentru recuperarea și valorificarea sau reciclarea produselor de DEEE scoase din uz.
 - ☑ Propunem modificarea art. 103 al Codului fiscal prin adăugarea unui alineat nou (9¹) cu următorul conținut:
“(9¹) *Se scutesc de TVA, fără drept de deducere, mărfurile și serviciile importate sau procurate pe teritoriul Republicii Moldova de către sistemele colective create în scopul preluării și îndeplinirii obligațiilor producătorilor de deșeuri de echipamente electrice și electronice sau ale reprezentanților autorizați care acționează în numele producătorilor cu privire la gestionarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice*”.
- Sistemele colective, sunt create în baza actelor normative, sunt organizații necomerciale (nonprofit), neguvernamentale și apolitice, care au ca scop preluarea și onorarea responsabilității de gestionare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice (DEEE), ce îi revine membrilor sistemului (producătorii) conform Legii nr. 209 din 29.07.2016 și HG nr. 212/2018.
- În activitatea sa, sistemul poate avea procurări de bunuri și servicii care sunt necesare pentru gestionarea DEEE. Deșeurile, în conformitate cu art. 103 al Codului fiscal sunt scutite de TVA, astfel propunem ca și livrările efectuate în adresa sistemelor colective să fie scutite de TVA.

Confirmarea documentară a dreptului la restituirea TVA pentru exportul de mărfuri

- ☐ În prezent, pe lângă contractul de vânzare-cumpărare, declarația vamală de export, etc., se solicită prezentarea copiilor de facturi comerciale (invoice) pentru confirmarea dreptului de restituire a TVA pentru exportul de mărfuri.
- ☑ Recomandăm excluderea documentului factura / factura fiscală comercială (invoice) din lista de documente necesare pentru restituirea TVA în cazul exporturilor de mărfuri.

Mecanismul de restituire a TVA

Legislația fiscală oferă dreptul de restituire TVA pentru agenții economici ce efectuează investiții capitale în legătură cu crearea și / sau procurarea mijloacelor fixe și a imobilizărilor necorporale destinate utilizării în procesul de producție (prestare servicii / executare lucrări). Această restricție limitează posibilitatea agenților economici care efectuează investiții în echipamente și utilaje cu altă destinație de a utiliza sume considerabile de mijloace bănești trecute în cont, sume ce pot fi investite în dezvoltarea activității de întreprinzător.

Recomandăm modificarea prevederilor Codului fiscal (art. 93 pct. 18) și oferirea dreptului de restituire a TVA pentru toate investițiile capitale în echipamente și utilaje, nu doar pentru cele utilizate în procesul de producție (prestare servicii / executare lucrări), dar și pentru cele utilizate în scopuri comerciale (de depozitare, logistică, ambalare, etc.).

Penalizarea pentru neutilizarea facturilor fiscale electronice trebuie să fie pe seama emitentului

În cazul procurării de pe teritoriul țării a valorilor materiale, serviciilor de la un furnizor inclus în lista contribuabililor obligați să utilizeze facturi fiscale electronice (e-factura), agenții economici au dreptul la deducerea sumei TVA, doar dacă dispun de factura fiscală electronică, eliberată de furnizor.

Considerăm că penalizarea pentru neutilizarea facturilor fiscale electronice trebuie să fie pe seama emitentului și nicidecum lipsirea de deducerea TVA a cumpărătorului. Astfel, propunem excluderea art. 102 alin. (18) din Codul fiscal.

ALTE IMPOZITE ȘI TAXE

Inventarierea anuală

În conformitate cu prevederile Legii contabilității și raportării financiare, agenții economici sunt obligați să efectueze inventarierea anuală.

Totodată, în conformitate cu prevederile pct. 3 al Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 60 din 29.05.2012 cu privire la aprobarea Regulamentului privind inventarierea, entitatea efectuează inventarierea, cel puțin o dată pe parcursul perioadei de gestiune.

Propunem de modificat pct. 3 alin. (2) al Regulamentului privind inventarierea și de a prevedea efectuarea inventarierii patrimoniului entității *la discreția acționarilor sau a managementului companiei*.

Contul unic

Notele de plată pot fi generate prin intermediul serviciului fiscal „Contul unic” doar în baza obligațiilor fiscale și a restanțelor la Bugetul Public Național. În cazul prezentării dării de seamă fiscale înainte de / la termen, informația privind datoriile aferente impozitelor se actualizează doar după data obligației fiscale. Astfel, notele de plată pot fi create și achitate doar după data de 25 a lunii.

Pentru funcționarea serviciului Contului Unic, este necesară actualizarea datoriilor privind impozitele în momentul acceptării dării de seamă fiscale de către Serviciul Fiscal de Stat.

Scutirea de impozit pe bunurile imobiliare a suprafețelor / terenurilor ce fac obiectul unui contract de acces

La 15.04.2016 a intrat în vigoare Legea nr. 28 cu privire la accesul pe proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice. Art. 9 alin. (3) și art. 41 prevăd expres că furnizorul de servicii publice nu poate fi obligat să plătească impozite, taxe, tarife, chirii pentru locațiunea spațiilor interne și externe pentru construirea sau instalarea rețelelor.

Pentru a putea utiliza în practică prevederile Legii nr. 28, propunem de a stipula expres în legislația fiscală scutirea contribuabililor de calcularea impozitului pe bunurile imobiliare pentru suprafețele terenurilor ce fac obiectul unui contract de acces.

Până în prezent, furnizorii de rețele și / sau servicii publice de comunicații electronice calculează impozitul pe bunurile imobiliare pentru spațiile / terenurile asupra cărora au drept de acces.

Astfel, se recomandă completarea art. 283 al Codului fiscal, cu un alineat nou, cu următorul conținut:

„De impozitul pe bunurile imobiliare sunt scutiți proprietarii și arendașii sau locatarii bunurilor imobiliare ale autorităților publice și ale instituțiilor finanțate de la bugetele de toate nivelurile, în baza contractelor de acces, încheiate în conformitate cu legislația în vigoare”.

Prezentarea și publicarea situațiilor financiare

În conformitate cu art. 33 alin. (3) din Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2019 (în vigoare din 01.01.2019), entitatea are obligația să prezinte și Biroului Național de Statistică situațiile financiare individuale, raportul conducerii și **raportul auditorului**, după caz, în termen de 120 de zile de la ultima zi a perioadei de gestiune.

Se propune prezentarea situațiilor financiare și raportul conducerii în termen de 120 de zile de la ultima zi a perioadei de gestiune, iar prezentarea **raportului auditorului**, în termen de **180 de zile** de la ultima zi a perioadei de gestiune, prin modificarea art. 33 alin. (3) din Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2019.

Taxele locale

Criteriile actuale de determinare a taxei locale acordă o apreciere neargumentată și excesivă pentru administrația publică locală. Astfel, consiliile locale stabilesc discreționar cotele taxelor locale, fără a invoca nici o argumentare.

Prin modificarea Anexei la Titlul VII al Codului fiscal, privind „Taxele locale, termenele lor de plată și de prezentare a dărilor de seamă fiscale”, prin care au fost excluse cotele maxime la aplicarea taxei de la art. 291, alin. (1), lit. e) „Taxa pentru unitățile comerciale și / sau de prestări servicii de deservire socială (cu excepția celor care se află total în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților)”, se atestă o creștere considerabilă a sarcinii fiscale a unităților comerciale.

La moment, conform art. 292, alin. (2) Cod fiscal: „Cota taxelor locale se stabilește de către autoritatea administrației publice locale în funcție de caracteristicile obiectelor impunerii”. Potrivit Anexei la Titlul VII din Codului fiscal, baza impozabilă a obiectului impunerii, în cazul taxei pentru unitățile comerciale, se calculează reieșind din suprafața ocupată de unitățile de comerț și / sau de prestări servicii.

De asemenea, conform art. 297, alin. (6), lit. a) Cod fiscal: „Prin derogare de la prevederile alin. (5), cotele impunerii se vor stabili în cazul taxei pentru unitățile comerciale și / sau de prestări servicii – în funcție de genul de activitate desfășurat, tipul de obiecte ale impunerii, locul amplasării, suprafața ocupată de unitățile de comerț și / sau de prestare a serviciilor, categoria mărfurilor comercializate și a serviciilor prestate, regimul de activitate”.

Propunem modificarea Anexei la Titlul VII al Codului fiscal, privind „Taxele locale, termenele lor de plată și de prezentare a dărilor de seamă fiscale”, în sensul aprobării cotelor maxime pentru fiecare unitate de comerț în funcție de clasificatorul de activitate și locul amplasării. Totodată, recomandăm aprobarea unei metodologii unice și obligatorii pentru toate autoritățile publice locale de calculare a taxelor pentru unitățile de comerț și prestări servicii, care va proteja atât autoritățile publice locale, cât și agenții economici. Drept criteriu pentru determinarea taxelor locale pentru stațiile de alimentare cu combustibil, se propune stabilirea acestora în funcție de locul situației unităților de comerț menționate. Astfel, este justificată împărțirea locului de aflare a benzinăriilor în următoarele categorii:

- Urbane, aflate în intravilanul orașelor și municipiilor;
- Rurale, aflate în intravilanul localităților rurale;
- Amplasate în zona drumului public, aflate în extravilanul localităților din primele două categorii.

Prin urmare, va fi posibilă determinarea cu maximă obiectivitate a taxelor locale, deoarece de locul amplasării benzinărilor depinde volumul încasărilor.

Totodată, propunem indexarea anuală a taxelor locale, în baza indicilor inflației stabiliți de organele competente, alte temeieri de majorare fiind excluse.

RELAȚII DE MUNCĂ

Relațiile de muncă și prevederile arhaice ale Codului muncii rămân a fi în continuare o prioritate pentru investitorii străini. Legislația RM ce reglementează relațiile de muncă rămâne a fi unul dintre domeniile în care schimbările au loc cu o deosebită întârziere și dificultate. În pofida amendamentelor recente ale Codului muncii al Republicii Moldova (36 de articole), totuși, mai rămân o serie de provocări și impedimente în desfășurarea unei activități antreprenoriale eficiente.

Continuăm să credem că relațiile flexibile de muncă reprezintă un factor important pentru crearea unei economii competitive, care să se adapteze cu ușurință la condițiile de piață și economice. De asemenea, considerăm oportună elaborarea și adoptarea unui nou Cod al muncii, cu bazarea relațiilor de muncă pe clauzele contractului individual de muncă. Acest fapt va contribui la dezvoltarea unei economii prospere și crearea condițiilor propice pentru atragerea noilor investiții în Republica Moldova.

Evidența militară a angajaților

Prevederile existente ale Legii nr. 1245-XV din 18.07.2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei și art. 57 al Codului muncii obligă angajatorul să asigure evidența zilnică și să informeze lunar Ministerul Apărării despre încadrarea și eliberarea din serviciu a persoanelor, precum și să asigure evidența acestora conform normelor interne ale Ministerului. Pe lângă faptul că normele date sunt depășite de timp, acestea impun angajatorii la activități improprii ce necesită resurse umane și financiare.

Se recomandă excluderea prevederilor existente ale Legii nr. 1245-XV din 18.07.2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei și ale art. 57 din Codul muncii ce țin de obligarea angajatorilor de a asigura evidența militară a angajaților.

Art. 60 Perioada de probă

La moment, pentru verificarea aptitudinilor profesionale ale salariatului, la încheierea contractului individual de muncă, acestuia i se poate stabili o perioadă de probă de cel mult 3 luni.

În majoritatea cazurilor, această perioadă nu este suficientă pentru verificarea aptitudinilor profesionale ale salariatului.

Codul muncii nu prevede aplicarea perioadei de probă în cazul transferului salariatului la o altă funcție.

În mod evident, schimbarea funcției sau mai ales, transferul salariatului la o nouă funcție într-o altă profesie sau în condiții diferite de muncă (condiții diferite de cele din funcția anterioară, grele, vătămătoare, cu pericol sporit, etc.) necesită aplicarea perioadei de probă salariatului respectiv.

Odată cu preluarea unor responsabilități noi în cadrul aceleiași companii, angajații nu beneficiază de perioada de probă, fapt ce exclude posibilitatea, atât pentru angajator, cât și angajat, de a verifica compatibilitatea cu noul rol și noile atribuții de serviciu.

Se consideră rațională majorarea perioadei de probă de la 3 la 6 luni.

Se propune completarea art. 60 al Codului muncii cu o nouă literă care să permită angajatorului, cu titlu de excepție, să aplice perioada de probă în cazul transferului salariatului într-o nouă funcție, profesie, sau o muncă în condiții grele sau periculoase.

Art. 62 Interzicerea aplicării perioadei de probă

Prevederile actuale interzic aplicarea perioadei de probă persoanelor angajate în bază de concurs. Desfășurarea unui concurs la angajare nu permite identificarea tuturor competențelor și abilităților candidatului, fiind necesară și o perioadă de probă pentru aprecierea corectă și deplină a capacităților salariatului.

Art. 62 lit. c). A anula restricțiile referitoare la aplicarea perioadei de probă pentru persoanele angajate prin concurs.

Art. 74 Transferul la o altă muncă

Codul muncii nu prevede posibilitatea efectuării unui transfer temporar al salariatului în cadrul întreprinderii cu acordul scris al părților. Această interdicție creează probleme de suplinitură a locurilor temporar vacante în întreprindere, singura soluție fiind angajarea unor persoane noi pe o perioadă determinată sau cumularea funcțiilor salariatului temporar absent, fapt ce prezintă un dezavantaj atât pentru angajator, cât și pentru salariat. Transferul salariatului în cadrul întreprinderii este deosebit de important în special pentru companiile în care instruirea noilor salariați la angajare este de lungă durată și presupune cunoștințe și o pregătire specială (cursuri inițiale, cunoașterea sistemelor informaționale și a procedurilor de lucru, de securitate, etc.) și o perioadă de adaptare mai mare.

A include în Codul muncii un nou articol care să permită efectuarea transferului salariatului pe o perioadă determinată, cu acordul acestuia, în special în cazurile de deplasare a angajaților în interes de serviciu, de detașare pe o perioadă scurtă sau medie, de cumulare de funcții a salariatului temporar absent, de concedii medicale de lungă durată, etc.

Transferul temporar al salariatului este important și în cazul înlocuirii temporare a unor angajați din conducerea subdiviziunilor, a adjunctilor conducerii subdiviziunilor, etc.

Art. 88¹ Procedura de concediere în legătură cu transferarea la o altă unitate

La moment, se impune modificarea procedurii de concediere în legătură cu transferul salariatului la altă unitate prin semnarea de către angajator, salariat și viitorul angajator, a unui singur act tripartit semnat de toate părțile implicate în locul unui șir de documente obligatorii: demersul viitorului angajator, adresarea angajatorului către salariat și acordul scris al salariatului.

Propunerea de amendare a Art. 88¹ al Codului muncii va crea un proces mai simplu și sigur de transfer al salariatului la o altă unitate cu acordul salariatului, procedura actuală fiind una anevoioasă, care necesită perfectarea obligatorie a mai multor documente de către toate părțile implicate și efectuarea unor formalități care nu sunt neapărat necesare.

**Art. 98 Repartizarea timpului de muncă în cadrul săptămânii
Art. 68 Modificarea contractului individual de muncă**

(1) Contractul individual de muncă nu poate fi modificat decât printr-un acord suplimentar semnat de părți, care se anexează la contract și este parte integrantă a acestuia.

Propunem efectuarea unor modificări la articolele 98 și 68 ale Codului muncii, care să permită modificarea regimului de muncă al salariatului cu acordul scris al acestuia, pe o perioadă scurtă de timp, fără perfectarea unui acord adițional la contractul individual de muncă.

Aceste modificări sunt importante în special pentru întreprinderile care lucrează cu parteneri din străinătate și vin să soluționeze problemele ce țin de situațiile în care regimul de muncă al salariaților trebuie ajustat rapid la solicitările contractorilor sau executarea unor contracte în cadrul cărora este necesară o flexibilitate temporară a regimului de muncă. Aceste modificări vor duce la micșorarea orelor de muncă suplimentară din cadrul unității și suprasolicitarea salariaților, dar și vor spori competitivitatea întreprinderilor din Republica Moldova pe piețele externe.

Art. 101 alin. (5) Munca în schimburi

Norma respectivă prevede obligația angajatorului de a aduce la cunoștință salariaților programul muncii în schimburi cu cel puțin o lună înainte de punerea lui în aplicare. În același timp, art. 101 nu prevede situația în care programul muncii în schimburi urmează a fi modificat din motive care nu sunt sub controlul angajatorului, așa cum se întâmplă deseori în practică.

Se propune modificarea alin. (5) art. 101 al Codului muncii, cu modificarea termenului de aducere la cunoștință a salariaților a programului de muncă cu cel puțin 14 zile înainte de punerea lui în aplicare sau, în cel mai scurt timp, în cazul modificării programului din motive care nu sunt sub controlul angajatorului (absența salariatului / salariaților, imposibilitatea de a continua munca de către un salariat, etc.).

Art. 104 Munca suplimentară

Legislația muncii a Republicii Moldova nu prevede posibilitatea de recompensare a muncii suplimentare prin ore libere plătite.

(7) Atragerea la muncă suplimentară se efectuează în baza ordinului (dispoziției, deciziei, hotărârii) motivat al angajatorului, care se aduce la cunoștința salariaților respectivi sub semnătură.

A modifica art. 104 al Codului muncii, prin introducerea posibilității de recompensare a timpului în care a fost prestată munca suplimentară prin ore libere plătite în decurs de 30 de zile de la realizarea muncii suplimentare. Astfel, salariatul va beneficia de un număr de ore libere egal cu cel al orelor suplimentare prestate, beneficiind de salariul pentru orele prestate peste programul normal de muncă.

Se propune eliminarea alin. (7) al art. 104 al Codului muncii și modificarea acestui articol în scopul adaptării la condițiile reale de activitate. Prevederea respectivă poate fi aplicată exclusiv în situații previzibile, când angajatorul are suficient timp la dispoziție pentru a emite un ordin și a-l aduce la cunoștința salariaților. Pentru majoritatea situațiilor indicate la alin. (3) al art. 104, emiterea unui ordin și aducerea la cunoștință a acestuia salariaților în timp util este practic imposibilă. Considerăm că acordul salariatului în formă scrisă (inclusiv prin mijloace de comunicare electronice) este suficient pentru a începe efectuarea muncii suplimentare.

Art. 124 Concediul de maternitate și concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului
Art. 126 Concediul suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vîrstă de la 3 la 4 ani

Se propune completarea articolelor respective cu prevederi care să stabilească preavizarea de către salariat a angajatorului privind revenirea din concediul social.

Includerea unor termeni rezonabili de preavizare de către salariat a angajatorului privind revenirea din concediul pentru îngrijirea copilului va crea o previzibilitate atât pentru angajator, cât și pentru salariații care activează în funcțiile respective și al căror contract individual de muncă urmează să înceteze.

Conflict de interese
Lipsa unei clauze de neconcurență

A introduce o clauză de neconcurență, preluată din legislația comunitară: „Părțile pot negocia și cuprinde în contract o clauză de neconcurență prin care salariatul să fie obligat ca după încetarea contractului să nu presteze în interes propriu sau al unei terțe o activitate care se află în concurență cu cea prestată de angajatorul său în schimbul unei indemnizații lunare de neconcurență pe care angajatorul se obligă să o plătească pe toată perioada de neconcurență”.

Tot în acest context, clauza de neconcurență poate fi negociată de către părți și în cadrul negocierilor de încetare a contractului individual de muncă, nu neapărat în Contractul propriu zis.

Obligația de achitare a indemnizației lunare sau unice de neconcurență trebuie să fie corelată și cu obligația salariatului de plată a penalității (daunelor-interese), în caz de încălcare a acestei clauze.

Lipsa unei clauze privind conflictul de interese

A introduce o nouă clauză privind conflictele de interese: “Angajatorul poate stabili în contractul individual de muncă sau în procedurile interne o clauză privind conflictul de interese prin care salariatul să fie obligat să declare conflictele de interese”. Art. 9 alin. (2) lit. j). Salariatul este obligat să declare potențiale conflicte de interese, conform procedurilor stabilite de către angajator. Art. 74 alin. (1) cu excepția cazurilor de conflicte de interese. “Conflict de interese - conflictul dintre exercitarea atribuțiilor funcției deținute și interesele personale”.

Art. 34, 42¹ alin. (6), 55¹ alin. (5), art. 97¹ alin. (4), art. 197¹ alin. (5) din Codului muncii

Obligarea tuturor întreprinderilor de a avea un panou informativ cu acces general la sediul unității este o abordare învechită, dar și ineficientă. Este evident că în prezent, furnizarea informației prin mijloace electronice este o soluție mult mai rapidă și eficientă și oferă posibilitatea angajatorului de a prezenta informația necesară salariatului, la timp, personalizat și în volum complet. Norma legală trebuie să ofere posibilitatea angajatorului să aleagă mijlocul de comunicare mai eficient în relația cu salariații.

Art. 216 Contractul de ucenicie și contractul de formare profesională continuă

Contractul de ucenicie și contractul de formare profesională continuă, conform căruia angajatorul are dreptul să încheie un contract de ucenicie cu persoana care este în căutarea unui loc de muncă și care nu are o calificare profesională. Alin. (2) prevede că, un contract de ucenicie, încheiat în formă scrisă, este un contract de drept civil și se reglementează de Codul civil și de alte acte normative.

Un rol important în modernizarea cadrului legal îi revine legislației muncii, deoarece specificul activității elevului-ucenic include, pe lângă procesul de instruire, și munca propriu-zisă. Astfel, elevul-ucenic participă, în dependență de specificul profesiei, și la activitatea de producere. De asemenea, pentru ca un contract de ucenicie în învățământul dual să fie reglementat de legislația civilă, ar trebui ca părțile (angajatorul și elevul-ucenic) să fie pe poziții de egalitate juridică, ceea ce nu este cazul în contextul învățământului dual, din moment ce elevul-ucenic se supune regulilor de disciplină, timpului și zilelor de muncă și odihnă, stabilite în regulamentul intern al agentului economic.

Pentru a permite funcționarea eficientă a învățământului dual din Republica Moldova, este necesară asigurarea unui cadru legal și normativ clar, previzibil și ajustat la realitățile Republicii Moldova.

În Germania, Franța, Elveția, Austria și Lichtenstein ucenicia în sistemul dual este reglementată prin actul legislativ specific, având loc în baza unui contract de ucenicie, unde ucenicii sunt considerați angajați ai agentului economic.

În acest sens, recomandăm modificarea prevederilor Codului muncii în sensul excluderii normei care stipulează că contractul de ucenicie este unul de drept civil, fiind oportună elaborarea și adoptarea unui act legislativ special, care să reglementeze raporturile de ucenicie în învățământul dual, prin preluarea celor mai bune practici ale statelor care implementează cu succes acest model.

Munca prin agent de muncă temporară

Considerăm oportună introducerea unui nou capitol în Codul muncii al Republicii Moldova: Munca prin agent de muncă temporară.

Art. X:

(1) Munca prin agent de muncă temporară este munca prestată de un salariat temporar, care a încheiat un contract de muncă temporară cu un agent de muncă temporară și care este pus la dispoziția utilizatorului pentru a lucra temporar sub supravegherea și conducerea celui din urmă;

(2) Salariatul temporar este persoana care a încheiat un contract de muncă temporară cu un agent de muncă temporară, în vederea punerii sale la dispoziția unui utilizator pentru a lucra temporar sub supravegherea și conducerea acestuia din urmă;

(3) Agentul de muncă temporară este persoana juridică, autorizată de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, care încheie contracte de muncă temporară cu salariați temporari, pentru a-i pune la dispoziția utilizatorului, pentru a lucra pe perioada stabilită de contractul de punere la dispoziție sub supravegherea și conducerea acestuia. Condițiile de funcționare ale agentului de muncă temporară, cât și procedura de autorizare se stabilesc prin hotărâre de Guvern;

(4) Utilizatorul este persoana fizică sau juridică pentru care și sub supravegherea și conducerea căreia muncește temporar un salariat temporar pus la dispoziție de agentul de muncă temporară;

(5) Misiunea de muncă temporară se referă la acea perioadă în care salariatul temporar este pus la dispoziția utilizatorului pentru a lucra temporar sub supravegherea și conducerea acestuia, pentru executarea unei sarcini precise și cu caracter temporar.

Art. Y:

(1) Misiunea de muncă temporară se stabilește pentru un termen care nu poate fi mai mare de 24 de luni;

(2) Durata misiunii de muncă temporară poate fi prelungită pe perioade succesive care, adăugate la durata inițială a misiunii, nu poate conduce la depășirea unei perioade de 36 de luni;

(3) Condițiile în care durata unei misiuni de muncă temporară poate fi prelungită sunt prevăzute în contractul de muncă temporară sau pot face obiectul unui act adițional la acest contract.

Instruirea la Agenția Națională pentru Sănătate Publică

În temeiul Legii nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice, persoanele care urmează a fi angajate în funcții care implică activitatea cu produse alimentare sunt obligate să fie instruite la Agenția Națională pentru Sănătate Publică la Cursul privind Instruirea Igienică.

Organizarea acestor cursuri de efectuează în temeiul prevederilor Hotărârii Agenției nr. 2/2014 cu privire la instruirea igienică a angajaților și depinde de agenda și planul anual al instituției, ceea ce necesită timp suplimentar pentru angajator. Unii angajați potențiali sunt obligați să aștepte de la 2 săptămâni la câteva luni, după care persoanele selectate nu mai revin la angajare.

În atare condiții, pentru eficientizarea procesului, propunem ca angajatorii din domeniu să fie acreditați conform curriculum – urilor, aprobate împreună cu Agenția Națională pentru Sănătate Publică și, respectiv, să fie atestați. Acest fapt, poate fi implementat prin modificarea Legii nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice.

Ulterior, angajatorii vor avea posibilitate să-și instruiască și să-și certifice angajații săi, ceea ce va permite o angajare rapidă și va soluționa lipsa forței de muncă.

Examenul medical profilactic

În conformitate cu art. 49 al Legii privind supravegherea de stat a sănătății publice, toți angajații sunt supuși obligatoriu examenelor medicale la angajare în cazurile prevăzute de legislație. Ținând cont de prevederile HG nr. 1025 din 07.09.2017, mare parte din angajați urmează să fie supuși examenelor medicale la angajare.

Luând în considerație că persoanele nu pot fi admise la lucru fără examen medical, ei sunt nevoiți să achite din contul propriu costul examenului.

Cel mai mare flux de personal, de obicei este în rândul muncitorilor, care nu au posibilitatea de a achita examenul la momentul angajării.

Propunem completarea art. 193 din Codul muncii al Republicii Moldova, prin introducerea alin. (1), cu următorul text:

”Controlul medical la angajare este efectuat în mod gratuit, fiind acoperit din Fondul asigurării obligatorii de asistență medicală”.

Totodată, considerăm necesară specificarea în Hotărârea Guvernului Nr. 1387 din 10.12.2007 cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, a faptului că **controlul medical la angajare este efectuat în mod gratuit, în baza Poliței de asigurare medicală.**

Instruirea și atestarea personalului

Conform art. 11 din Legea nr. 116/2012 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase, angajatorul trebuie să asigure periodic instruirea personalului la centrele specializate de instruire pe domenii de activitate / specialități, coordonate cu organul abilitat în domeniul securității industriale și aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, cu eliberarea certificatului de audiere a cursurilor.

La moment, în Republica Moldova există câteva centre de instruire, dar acestea nu sunt dotate cu echipament nou. De aceea, aceste centre nu au posibilitatea să pregătească personalul la un nivel de calificare așteptat de societăți.

Propunem autorităților stabilirea unor cerințe minime pentru centre de instruire:

- Laboratorul să fie specializat pentru a petrece practica de studii;
- Materialele didactice să corespundă cu tehnologiile moderne;
- Pregătirea cadrelor didactice în domeniu, cu folosirea celor mai noi practici și tehnologii.

Exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri

În orice întreprindere, indiferent de domeniul de activitate, uneori, este necesară efectuarea unor lucrări ocazionale, pe termen scurt.

Legiuitorul, prin intermediul Legii nr. 22/2018 privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri, a legiferat aceste raporturi, care însă, se aplică doar în domeniul agriculturii.

Considerăm oportună și recomandăm lărgirea domeniilor (similar legislației românești), unde poate fi prestată munca de zilieri, prin extinderea domeniilor de activitate prevăzute în Legea nr. 22/2018 privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri.

Spre exemplu, conform legislației României, pot fi prestate activități cu caracter ocazional în următoarele domenii:

- a) agricultură;
- b) vânătoare și pescuit;
- c) silvicultură, exclusiv exploatarea forestieră;
- d) piscicultură și acvacultură;
- e) pomicultură și viticultură;
- f) apicultură;
- g) zootehnie;
- h) spectacole, producții cinematografice și audiovizuale, publicitate, activități cu caracter cultural;
- i) manipulari de mărfuri;
- j) activități de întreținere și curățenie.

Recomandăm completarea alin. (2) al art. 1 din Legea nr. 22 din 23.02.2018 privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri cu alte domenii de activitate în care să fie admisă munca zilierilor.

Inițierea la locul de muncă

La moment, în legislația muncii nu există o procedură expres care să reglementeze inițierea la locul de muncă, fără încheierea și semnarea unui anumit contract. În practică, există cazuri când unii angajați, chiar în primele zile după angajare, nu se mai prezintă la locul de muncă, angajatorul fiind în situația când a 2-a zi după întocmirea tuturor actelor pentru angajare, trebuie deja să elaboreze actele pentru încetarea raporturilor de muncă.

Considerăm oportună introducerea unei proceduri legale pentru a reglementa situația de fapt când, potențialul angajat se familiarizează cu locul și condițiile de muncă, comunică cu angajații ș.a.

Astfel, recomandăm includerea în Codul muncii a unui articol nou, cu următorul conținut:

”Art. *** Inițierea la locul de muncă
Viitorul angajator, poate, printr-un ordin intern, având la bază cere-rea scrisă a viitorului salariat, să stabilească un termen de până la 3 zile lucrătoare, pentru ca viitorul salariat să se familiarizeze cu locul de muncă, condițiile de muncă și atribuțiile sale.

Inițierea prevăzută la alin. (1) se va desfășura cu participarea obligatorie și sub supravegherea unui reprezentant al viitorului angajator.

Ambele părți au dreptul de a refuza încheierea unui CIM după expirarea termenului prevăzut la alin. (1)”.

Absența salariatului fără ca angajatorul să dețină informații sau/și confirmări despre locul aflării acestuia și/sau cauza absenței

Concedierea salariatului (art. 86 lit. h) nu întotdeauna este o soluție, întrucât ulterior se poate constata că salariatul a fost în imposibilitate de a comunica angajatorului informații, respectiv instanța poate decide anularea ordinului de concediere și plata salariului.

Suplimentar, există cazuri în care salariatul este reținut / arestat, iar organul de urmărire penală nu transmite o cerere de suspendare a salariatului din funcție (este un drept, nu și o obligație).

În aceste situații, este oportun ca angajatorul să dețină temeii legal de suspendare a contractului individual de muncă până la clarificarea situației.

Neîncetarea și nesuspendarea contractului atrage după sine imposibilitatea angajării altor persoane pentru a substitui angajatul absent, fapt care creează impedimente funcționării normale a întreprinderii.

Propunem completarea temeiiurilor de suspendare a contractului individual de muncă (*art. 76 CM- Suspendarea contractului individual de muncă în circumstanțe ce nu depind de voința părților*) cu un alineat nou, cu următorul conținut:

”- În caz de absență a salariatului de la locul de muncă, dacă angajatorul nu deține informații despre motivul absenței”.

CONCURENȚĂ

Membrii Asociației Investitorilor Străini au promovat, în permanență, stabilirea unor reguli transparente și clare în desfășurarea activității economice, fiind adepții unor condiții de concurență echitabilă.

O concurență liberă și puternică acționează ca un adevărat factor de impulsie pentru creșterea inovării, stimulând, totodată, piețele să ofere mai multe beneficii pentru consumatori, mediul de afaceri și societate per ansamblu.

Considerăm concurența efectivă nu doar un scop în sine, ci o condiție pentru realizarea unei piețe interne libere și dinamice, constituind unul dintre instrumentele de promovare a bunăstării economice generale.

Continuăm să credem că formarea și menținerea unui mediu concurențial sănătos reprezintă o sarcină majoră, care poate fi implementată doar prin eforturile comune ale mediului de afaceri și ale autorităților Statului.

Comerțul Informal

Fondul Monetar Internațional a prezentat rezultatele cercetărilor cu privire la nivelul economiei nedeclarate în 158 de țări ale lumii pentru perioada 1991 – 2015. Indicatorul Moldovei – 43,43% din PIB, fiind un nivel înalt, ajungând practic la nivelul țărilor din Africa și depășind nivelul tuturor țărilor din Europa de Est. Pentru comparație, în țările dezvoltate nivelul economiei nedeclarate variază între 7 – 15% din PIB (SUA, Olanda, Japonia, Elveția, Singapore). În Rusia este de 38.4%.

Conform datelor Biroului Național de Statistică, ponderea economiei nedeclarate în țara noastră în 2017 constituia 23% din PIB. În mod tradițional, segmentului nedeclarat, ponderea cea mai mare îi revine agriculturii – 60%, fiind urmată de hoteluri și restaurante – 42% și comerț – 30%.

Considerăm că economia informală are un impact negativ asupra economiei Republicii Moldova la general și distorsionează concurența loială.

În acest sens, experții societăților membre FIA vin cu un șir de propuneri, și anume:

Măsuri de lungă durată:

- Reglementarea activității piețelor agricole (piața – loc pentru comercializarea exclusiv doar a produselor agricole locale);
- Monitorizarea activității unităților comerciale regionale de către organele de control abilitate;
- Măsuri sistematice de limitare și excludere a importului produselor contrafăcute și de contra-bandă;
- Stimularea agenților economici pentru reducerea tranzacțiilor în numerar și efectuarea tranzacțiilor în virament.
- Organizarea și petrecerea campaniilor de informare și sensibilizare a societății civile cu privire la efectuarea plăților prin intermediul cardurilor bancare.

Măsuri de scurtă durată:

- Digitalizarea aparatelor de casă și control, prin înregistrarea tranzacțiilor on-line, fără posibilitatea de manipulare a datelor (prin dezvoltarea infrastructurii corespunzătoare);
- Suportul & contribuția Statului la instalarea POS terminalelor în fiecare unitate comercială (banii acumulați de la emiterea cardurilor, în temeiul Legii 1540 din 25.02.1998 privind plata pentru poluarea mediului, să fie redirecționați la instalarea facilă a POS terminalelor) (prin dezvoltarea infrastructurii corespunzătoare);
- Stabilirea de către autorități a comisiunilor interbancare aplicabile pentru tranzacțiile „Domestic” (cardul emis în RM – POS din RM);
- Revizuirea plafonului de aplicare a impozitării simplificate în comerț, în sensul majorării acestuia;
- Sensibilizarea și stimularea societății civile și a organelor de control în sensul raportării cazurilor nerespectării legislației fiscale (prin oferirea unor prime sau stimulente financiare);
- Interzicerea aplicării oricărui fel de prețuri diferențiate în dependență de modalitatea de plată (numerar, transfer sau utilizarea cardului bancar);
- Obligarea angajatorilor de a achita salariile exclusiv la conturile și / sau cardurile bancare.

Legea cu privire la patenta de întreprinzător

Desfășurarea activității de întreprinzător în baza utilizării patentei, cu excepția pozițiilor 1.1 și 1.2 din Anexa la Legea nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător, și anume: Comerțul cu amănuntul și Comerțul cu produse alimentare și mărfuri ușor alterabile autohtone, cu condiția respectării cerințelor sanitar-epidemiologice privind depozitarea, păstrarea și comercializarea lor. Sistemul actual de patente, din motivul că deținătorii de patentă nu sunt obligați să țină o evidență contabilă și financiară,

În atare condiții, reiterăm ferm poziția privind necesitatea modificării Legii nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător, în sensul eliminării patentelor de întreprinzător pentru pozițiile 1.1 și 1.2 din anexa la prezenta lege (Comerțul cu amănuntul și Comerțul cu produse alimentare și mărfuri ușor alterabile autohtone, cu condiția respectării cerințelor sanitar-epidemiologice privind depozitarea, păstrarea și comercializarea lor), lansarea de către autoritățile de resort a unei campanii de informare a persoanelor vizate despre noul concept, precum și facilitarea procesului de trecere de la patente la "activitatea

stă la baza unui număr impunător de eschivări de la achitarea impozitelor și a vânzărilor nedeclarate, ceea ce încalcă principiile concurenței loiale, dar are și un impact negativ asupra creșterii economice a țării, asupra sănătății populației și stimulează comerțul tenebru, contrabanda, precum și evaziunea fiscală. Ne pronunțăm împotriva comerțului speculativ și necontrolat.

independentă” pentru persoanele fizice, ce obțin venituri din activitatea independentă de comerț.

Sectorul Comercial / imixtiunea Statului în relațiile contractuale ale producătorilor și comercianților la formarea prețurilor în piață

În ultima perioadă, Statul a venit cu mai multe inițiative legislative de reglementare a activității comerciale.

În conformitate cu Constituția Republicii Moldova, piața, liberă inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei.

Se recomandă evaluarea și analiza impactului de reglementare, în conformitate cu art. 13 al Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, precum și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1230/2006 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului de reglementare și de monitorizare a eficienței actului de reglementare. De asemenea, considerăm necesară invitarea tuturor părților interesate la aceste discuții, comercianți și producători, precum și implicarea experților străini în acest sens.

Sectorul de asigurări

Sectorul de asigurări este subdezvoltat, iar stagnarea dezvoltării se datorează atestării elementelor de concurență neloială, manifestată prin:

- Nerespectarea structurii taxelor tarifare pentru asigurările obligatorii interne RCA și externe Carte Verde, care sunt reglementate de către autoritatea de supraveghere (Comisia Națională a Pieței Financiare), atât la nivelul structurii, cât și a valorii tarifelor și respectarea cărora este obligatorie;

- Activitatea unor companii cu indicatori de stabilitate sub limita legală sau la limita legală. Acest aspect este îndeosebi de important din punct de vedere concurențial, deoarece răspunderea pentru recuperarea prejudiciilor cauzate de deținătorii de polițe de asigurare Carte Verde a tuturor emitenților acestora este una solidară, conform regulilor internaționale. Ca urmare a incapacității financiare a unor asigurători și obligația celorlalți asigurători să răspundă solidar față de partenerii externi pe segmentul Carte Verde, poate constitui o limitare la piața asigurărilor Carte Verde a asigurătorilor care își respectă obligațiile pe piață, iar în situația excluderii Moldovei – o împiedicare a accesului la aceeași piață.

În acest sens, s-a evidențiat dificultatea prin care trec unii asigurători de a se conforma exigențelor legale de solvabilitate și lichiditate fiind la limita acestora, fapt ce slăbește stabilitatea financiară a pieței în general și încrederea partenerilor externi, în special

Se recomandă autorităților competente întreprinderea următoarelor măsuri:

- Asigurarea respectării reglementărilor privind liberalizarea prețurilor produselor de asigurare obligatorie, inclusiv pentru prevenirea destabilizării financiare a asigurătorilor care poartă răspundere solidară în sistemul Carte Verde, care presupune inclusiv adoptarea cadrului normativ subsecvent, care să asigure transpunerea următoarelor principii:

- Respectarea necondiționată a rigorilor legale de către toți jucătorii din piață prin prisma imposibilității practicării politicilor de preț ilegale, mai ales, la produsele de business reglementate, în conformitate cu art. 7 alin. (4) din Legea nr. 407 din 21.12.2006 cu privire la asigurări și Hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 57/13 din 28.12.2008 cu privire la primele de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto”;

- Consolidarea autorităților care trebuie să urmărească și să asigure respectarea indicatorilor de solvabilitate, lichiditate și calitate a activelor care acoperă rezervele de asigurare conform normelor legale, în temeiul prevederilor art. 30, 31 și 51 din Legea nr. 407 din 21.12.2006 cu privire la asigurări”;

- Promovarea și asigurarea transparenței la dezvăluirea informațiilor privind indicatorii ce țin de stabilitatea financiară a participanților la piața asigurărilor conform legislației în vigoare, inclusiv respectarea principiului de acces la informații despre situația financiară a asigurătorilor pentru

O provocare de concurență o va reprezenta și liberalizarea începând cu 01 iulie 2020 a politicii de prețuri pentru produsele de asigurare obligatorie internă și externă. Deși s-au întreprins unele măsuri care vizează consolidarea capacității pieței și sporirea profesionalismului participanților (au fost adoptate acte ale autorității de supraveghere privind calitatea persoanelor cu funcții de răspundere ale asigurărilor, auditul asigurătorilor etc.), Republica Moldova încă nu și-a câștigat încrederea în fața organelor de supraveghere externe, printre care Consiliul Birourilor în sistemul Carte Verde, care de 20 de ani menține un statut special de supraveghere în privința Moldovei.

De asemenea, rămân în continuare preocupări în ceea ce privește punerea în aplicare a reglementărilor referitoare la transparența structurii acționarului, respectarea normelor de prudență și calitatea activelor ce acoperă rezervele de asigurare.

consumatorii produselor de asigurare, impuse prin prevederile pct. 5 și 6 din Regulamentul cu privire la dezvăluirea de către participanții profesioniști pe piața financiară nebancaară a informației privind acordarea serviciilor (aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 8/6 din 26.02.2010);

- Asigurarea implementării cerințelor legale referitoare la respectarea de către asigurători a normelor de prudență, transparența structurii acționarilor și guvernarea corporativă în societățile de asigurări, impuse prin prevederile art. 30 și 31 din Legea nr. 407 din 21.12.2006 cu privire la asigurări și pct. 5 și 6 din Regulamentul cu privire la dezvăluirea de către participanții profesioniști pe piața financiară nebancaară a informației privind acordarea serviciilor (aprobat prin Hotărârea CNPF nr. 8/6 din 26.02.2010);

- Adaptarea cadrului legal local la normele internaționale și crearea condițiilor pentru emiterea prin mijloace electronice a produselor de asigurare, prin completarea Codului civil al Republicii Moldova, de exemplu art. 1830 din acesta.

Sectorul agroindustrial – exportul produselor compuse și procesate

Exporturile produselor compuse, la moment, sunt foarte limitate.

Produs compus (*produsele de patiserie și cofetărie, înghețata, crema etc.*) este un produs alimentar, destinat consumului uman, care conține atât produse prelucrate de origine animală, cât și produse de origine vegetală și le include pe cele la care prelucrarea produsului de bază este parte integrantă a producerii produsului finit și sunt supuse cerințelor UE ce se aplică la toate etapele lanțului valoric al produselor lactate.

Obiectivul principal al operatorilor din businessul alimentar este listarea Republicii Moldova ca țară exportatoare de produse lactate în UE, în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 605/2010 al Comisiei din 2 iulie 2010 de stabilire a condițiilor de sănătate animală și sănătate publică și de certificare veterinară pentru introducerea în Uniunea Europeană a laptelui crud și a produselor lactate destinate consumului uman.

Uniunea Europeană ar permite listarea țării în baza unui singur producător. La moment, UE impune cerințe ce se aplică la toate etapele lanțului valoric al produselor lactate.

În aceste condiții, propunem următoarele măsuri:

- Revizuirea cadrului legal de reglementare în sensul asigurării că produsele destinate pieței UE îndeplinesc cerințele care sunt echivalente cu cerințele UE.

- Autoritatea competentă (ANSA) urmează să supravegheze mecanismele de auto-control al industriei private și să dețină programe specifice, în special pentru reziduurile de medicamente veterinare. Informarea și instruirea inspectorilor referitor la legislația relevantă a UE.

- Asigurarea că produsele finale, destinate pentru piața UE, corespund criteriilor de igienă privind unele bacterii specifice.

- Aplicarea de către companiile de procesare, care exportă către UE, a principiilor HACCP în procesele de producere. Aceasta include respectarea trasabilității produselor.

- Asigurarea că laptele crud, care este folosit pentru fabricarea produselor destinate pentru piața UE, corespunde criteriilor de calitate.

Un prim pas spre realizarea obiectivului înaintat este completarea *Chestionarului de evaluare pentru produse lactate* de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și remis prin intermediul misiunii Republicii Moldova la Bruxelles și DG SANTE.

Una din cele mai mari probleme ecologice ale Republicii Moldova sunt deșeurile. Doar un procent nesemnificativ din deșeuri este reciclat sau procesat. Managementul deșeurilor reprezintă o problemă foarte complexă și necesită o abordare sistemică.

MANAGEMENTUL DEȘEURILOR

În acest sens, investitorii străini consideră imperioasă necesitatea elaborării și adoptării unui Plan Național de Acțiuni, care să prevadă acțiunile Statului la nivel republican, regional și local, care vor sta la baza activităților ulterioare de management integrat al deșeurilor. Acest plan trebuie să stipuleze modelul pe care îl alege Republica Moldova pentru perioada scurtă, medie și lungă de timp, finalitățile propuse, investițiile necesare, precum și modul în care responsabilitatea extinsă a producătorilor va fi integrată în sistemul creat.

De asemenea, odată cu constituirea Agenției de Mediu, considerăm binevenită crearea unui centru unic de apel și consultanță pentru a asista mediul de afaceri în aplicarea corespunzătoare a actelor normative, dar și organizarea unor instruirii pe grupuri, în dependență de ramura de activitate.

Co-incinerarea / co-procesarea deșeurilor

☐ Odată cu modificările esențiale operate în Legea nr. 209 din 29 iulie 2016 privind deșeurile, aprobată în decembrie 2016, metoda de co-incinerare a deșeurilor a fost exclusă. La nivel național, se generează anual diverse deșeurii medicale, produse farmaceutice cu termen expirat, cauciucuri, uleiuri uzate, etc. care sunt arse în aer liber, în afara oricăror reglementări, cauzând prejudiciu mediului înconjurător. În Uniunea Europeană, co-incinerarea este privită drept operațiune de valorificare a deșeurilor cu recuperarea energiei, ceea ce este o prioritate și pentru domeniul energetic, prin utilizarea deșeurilor în calitate de resurse energetice alternative.

■ Se solicită amendarea legislației actuale, în vederea permisiunii implementării sistemului de co-incinerare / co-procesare a deșeurilor, fiind una din soluțiile optime și o metodă benefică pentru mediu.

Astfel, se propune modificarea Legii nr. 209 din 29 iulie 2016 privind deșeurile (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 459-471, art. 916, și anume revizuirea art. 17, art. 25 alin. (14) și Anexa nr. 2 la prezenta Lege.

Amendamentele propuse sunt condiționate de necesitatea introducerii unui sistem nou de management al deșeurilor în corespundere cu ierarhia deșeurilor, făcând parte dintr-un pachet complex de noi reglementări privind protecției mediului. Activitățile de perfecționare a sistemului actual de gestionare a deșeurilor prevăd transpunerea Directivei - Cadru privind deșeurile, care stabilește cadrul normativ privind gestionarea deșeurilor în vederea protejării sănătății populației și a mediului, luând în considerare prevederile a circa 9 acte ale Uniunii Europene.

Acceptarea co-incinerării, supuse unui control on-line al emisiilor, este o alternativă sigură în tratarea și valorificarea deșeurilor, aplicată în majoritatea țărilor, inclusiv în ECE, care se înscrie în legislația de mediu la nivel internațional

Regulamentul cu privire la deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE)

☐ Pentru funcționalitatea Regulamentului privind DEEE nu a fost stabilită valoarea unitară de referință pentru calcularea garanției financiare.

În domeniul de afaceri care cade sub incidența Regulamentului privind DEEE, la moment, nu a fost creat nici un sistem colectiv (principala modalitate prin care se lucrează în acest domeniu în UE).

Pentru implementarea regulamentelor aprobate (atât DEEE, cât și pentru ambalaje) lipsește infrastructura necesară. De asemenea, ne confruntăm și cu lipsa stațiilor de tratare a DEEE în Republica Moldova.

În aceste condiții, vedem complicată asigurarea funcționalității noului sistem de management al deșeurilor, ceea ce generează costuri mari de reciclare, deoarece include și costurile de transportare.

■ În aceste condiții, recomandăm autorităților de resort întreprinderea următoarelor măsuri:

- expunerea oficială a poziției MADRM și Agenției Mediului privind funcționalitatea sistemului SIAMD, necesar pentru înregistrarea operatorilor;
- elaborarea politicii de stat, prin care să creeze condiții favorabile de atragere a investitorilor capabili să creeze infrastructura necesară pentru prelucrarea și valorificarea DEEE-urilor;
- stabilirea și publicarea valorii unitare de referință pentru articolele care cad sub incidența Regulamentului DEEE;
- reevaluarea și ajustarea Regulamentului DEEE, practica implementării căruia s-a dovedit a fi destul de dificilă, cu multe neclarități și diferențe față de textul aprobat, precum necesitatea creării de către autorități a infrastructurii necesare pentru îndeplinirea de către producători a obligațiilor lor;
- stabilirea facilităților fiscale pentru producătorii ce implementează Regulamentul cu privire la DEEE, cu scopul de a direcționa resursele financiare către asigurarea REP, precum și de încurajare a producătorilor de a crea sisteme colective.

Diminuarea risipei alimentare

☐ În prezent agenții economici din sectorul alimentar, în special importatorii, distribuitorii și comercianții înregistrează un surplus de produse alimentare, care odată cu expirarea termenului de valabilitate sunt catalogate drept deșeurii și prin urmare sunt transmise pentru a fi nimicite, aceasta reprezentând o cerință legală, neexistând altă alternativă. În acest sens se constată lipsa unui cadru juridic care să reglementeze modalitățile de prevenire a deșeurilor alimentare, precum și de redistribuire a surplusului de produse alimentare a căror dată limită de consum este aproape de expirare.

■ Se impune necesitatea elaborării și aprobării cadrului normativ privind risipa alimentară, prin care să se reglementeze:

1. Rolul fiecărui participant din sectorul alimentar în prevenirea risipei alimentare;
2. Mecanismele de transmitere cu titlu gratuit sau la un preț redus a produselor alimentare către beneficiari;
3. Facilitățile fiscale oferite agenților economici din sectorul alimentar ce implementează în cadrul întreprinderii lor mecanisme de prevenire a risipei alimentare și de transmitere a produselor alimentare în surplus către beneficiari.

Proiectul Regulamentului cu privire la ambalaje și deșeurile de ambalaje

☐ La moment se atestă lipsa unui sistem colectiv care ar asigura valorificarea mai multor tipuri de ambalaje hârtie / plastic / lemn / metal. Actualmente, sunt agenți economici autorizați care prelucrează doar un singur tip de ambalaj: fie hârtie sau polietilenă și masă plastică, fie metal sau lemn.

Acest fapt va crea o situație când deținătorii de ambalaje vor fi nevoiți să adere la mai multe sisteme colective în dependență de tipul ambalajului, ceea ce va implica resurse financiare și de timp suplimentare.

■ Crearea condițiilor propice pentru constituirea unor sisteme colective care vor valorifica multiple tipuri de ambalaje (hârtie / plastic / lemn / metal, etc.).

Implementarea principiului Responsabilității Extinse a Producătorului

■ Se recomandă stabilirea sistemului de depozit pentru ambalajele returnabile prin modificarea corespunzătoare a legislației, care să permită returnarea contra cost a ambalajului prin intermediul unităților comerciale și a punctelor de colectare specializate. Totodată, se recomandă extinderea și încurajarea prin lege a utilizării ambalajului returnabil pentru toate tipurile de băuturi nealcoolice și cu conținut redus de alcool, care nu prezintă risc de contrafacere.

Tratarea apelor reziduale

☐ Legislația actuală nu reglementează în mod clar și rezonabil calcularea tarifelor pentru tratarea apelor reziduale produse de întreprinderi.

■ Se recomandă elaborarea unei metodologii transparente referitor la calcularea tarifelor pentru apele reziduale. În consecință vor fi reduse costurile ne-rezonabile pentru societăți, va fi asigurat un mediu concurențial echitabil, va fi redusă poluarea, dar și va fi asigurată durabilitatea serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare.

Dublarea rapoartelor

☐ Conform Anexei nr. 7 la Hotărârea 212/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, raportarea deșeurilor se face conform codului stabilit în Anexa 1 a Hotărârii 212/2018 (cod vama), iar conform Hotărârii nr. 501/2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea evidenței și transmiterea datelor și informațiilor despre deșeurii și gestionarea acestora, conform codului stabilit de Hotărârea Guvernului nr. 99/20018 (cod deșeu).

■ În atare condiții, recomandăm excluderea unuia dintre tipurile de raportare sau aplicarea unui singur cod pentru deșeurii.

Digitalizarea este unul dintre cele mai vizibile fenomene ale acestui deceniu, iar evoluția sa este extrem de rapidă. Manifestată prin adoptarea tehnologiilor digitale și, respectiv, folosirea tehnologiei la scară tot mai largă pentru stocare și procesare, căutare și regăsire a informațiilor între utilizatorii online, digitalizarea e un fenomen profund, cu puternice implicații și efecte în toate domeniile.

DIGITALIZAREA ECONOMIEI

Crearea de noi modele de afaceri, bazate pe creșterea conectivității, simplificarea barierelor de comunicare și anularea distanțelor, amplifică factorii dezvoltării, modifică modul de formare a valorii adăugate și conduc la creșterea productivității și eficienței.

Ne așteptăm ca fenomenul actual de digitalizare accelerată a economiei să aibă efecte pozitive pentru competitivitate și facilitarea relațiilor B2B și B2G.

Elaborarea unui mecanism de implementare și aplicare a interacțiunii la distanță cu autoritățile publice

Conform legislației Moldovei, din 2015 documentul electronic semnat în mod electronic este asimilat, după efectele sale, cu documentul analog pe suport de hârtie, semnat cu semnătură olografă. Cu toate acestea, agenții economici sunt impuși să se prezinte fizic și să depună documente semnate pe hârtie în numeroase situații de interacțiune cu autoritățile statului și alte organizații.

Impunerea vizitelor către autorități creează impedimente și costuri, iar în unele cazuri chiar și riscuri majore pentru desfășurarea afacerilor, când investitorii sunt plecați peste hotare, iar din cauza procedurilor birocratice pot fi aplicate sancțiuni semnificative sau chiar sistată activitatea.

Se recomandă elaborarea mecanismului de implementare și aplicare a interacțiunii la distanță cu autoritățile publice. Mecanismul poate fi aprobat printr-un act normativ, așa ca hotărâre de Guvern și/sau stabilit printr-un ghid.

Acțiunile pentru implementarea soluției ar fi: (a) solicitarea de la toate autoritățile să identifice situațiile posibile de interacțiune cu cetățenii și persoanele juridice; (b) identificarea interacțiunilor mai puțin sensibile și care pot avea loc fără autentificarea avansată (prin semnătură); (c) elaborarea și publicarea mecanismului de interacțiune la distanță pentru două categorii de situații: prin intermediul documentului electronic semnat electronic și prin intermediul comunicării electronice fără folosirea semnăturii electronice; (d) stabilirea măsurilor de impunere a respectării legislației cu privire la documentul electronic (prioritar în baza prevederilor existente și, după caz, cu aprobarea prevederilor adiționale).

Recunoașterea semnăturilor digitale ale furnizorilor de încredere

Unii investitori nu intenționează să petreacă mult timp în Moldova sau doresc să încerce unele activități la distanță, inclusiv să solicite unele servicii publice. Însă, acest lucru este posibil doar dacă obțin confirmări cu privire la identitate prin vizitarea fizică a autorităților competente din Moldova. Astfel, pot apărea impedimente pentru investitorii existenți și nu este valorificat pe deplin potențialul investițional. În vederea valorificării unui astfel de potențial, Estonia a implementat o soluție de e-rezident, prin care ambasadele Estoniei oferă străinilor, urmare unor proceduri de autentificare, semnături electronice estoniene, prin intermediul cărora investitorii pot deschide și desfășura afaceri în Estonia fără a vizita țara.

Se recomandă recunoașterea semnăturilor digitale ale furnizorilor de încredere (trusted providers) din UE (care sunt conformi cu directiva EIDAS), astfel aceștia să poată deschide și opera afaceri în RM, solicita servicii publice și de alt gen, participa la alte activități la distanță. Republica Moldova dispune capacități tehnice pentru implementarea acestei soluții, iar la nivel normativ ar fi necesare unele intervenții neesențiale.

Crearea platformei unice de înregistrare și radiere online a tuturor entităților cu statut de persoană juridică

La moment nu există o platformă care ar permite deservirea on-line a persoanelor juridice, care ar oferi un suport documentar integral electronic.

Se recomandă crearea platformei unice de înregistrare și radiere online a tuturor entităților cu statut de persoană juridică (societăți comerciale, organizații necomerciale, instituții, birouri ale profesiilor juridice, etc.), cu revizuirea legislației în acest sens. Platforma trebuie să ofere posibilitatea de online-deservire la efectuarea operațiilor de înregistrare, solicitare a extraselor și solicitare a modificărilor organizaționale, cu suport documentar integral electronic. Instituirea acestei platforme va fi o premisă reală de a implementa Conceptul „e-Residence”, deoarece ar permite lansarea și gestionarea afacerii la distanță.

Crearea unui cabinet electronic al antreprenorului

În spiritul tendinței de digitalizare a societății, în special al relațiilor B2B și B2G, au fost efectuate un șir de reforme cu scopul de a facilita și a simplifica aceste conexiuni. Totodată, investitorii doresc accelerarea implementării pașilor ulteriori, pentru a continua reformele inițiate. Acest fapt ar permite reducerea numărului vizitelor antreprenorilor la autoritățile publice, ceea ce ar permite economisirea surselor financiare, de timp și umane.

Se recomandă crearea unui cabinet electronic al antreprenorului (potențial în cadrul portalului serviciilor publice servicii.gov.md), care ar agrega informațiile și serviciile destinate antreprenorilor (înregistrarea afacerii, obținerea autorizațiilor și licențelor, raportarea, factura electronică, alte servicii fiscale, vamale etc.) și ar include servicii pro-active (notificări referitor la necesitatea expedierii rapoartelor, a facturilor nesemnate, a plăților restante la buget, a expirării actelor permissive etc.). Un set important de servicii oferite ar fi:

- solicitarea și eliberarea on-line a certificatului privind lipsa sau existența restanțelor față de buget;
- prezentarea prin intermediul SIA „e-Cerere” a cererii de restituire a taxei pe valoarea adăugată;
- prezentarea electronică a tuturor rapoartelor statistice către BNS (la moment nu toate rapoartele pot fi prezentate electronic, precum de exemplu EI7, EI8, PREȚIND);
- vizualizarea electronică de către contribuabil a facturilor fiscale eliberate (declarat) de alte entități în adresa sa;
- optimizarea SIA „e-Factura” prin posibilitatea generării multiple de facturi fiscale. În prezent, în SIA „e-Factura” se introduce fiecare factură fiscală manual. Propunem ca sistemul să acorde entității un diapazon de serii și numere pentru emiterea unui număr mai mare de facturi fiscale și similar Registrului general electronic al facturilor fiscale aceste e-facturi să fie încărcate în SIA „e-Factura”. Totodată, SIA „e-Factura” ar trebui să notifice pe email contribuabilul despre existența unei facturi fiscale noi emise în adresa sa.

Crearea unui Registru de Monitorizare Electronică a Vânzărilor

Actualmente nu există un Registru care ar permite supravegherea electronică a vânzărilor și transmiterea tuturor tranzacțiilor în regim on-line. Acest fapt ar permite asigurarea transparenței acestor procese și eradicarea evaziunii fiscale.

Se recomandă crearea unui Registru de Monitorizare Electronică a Vânzărilor, care va permite implementarea unui mecanism electronic eficient și transparent de administrare, monitorizare și control al vânzărilor în regim real de timp.

Un asemenea Registru ar permite următoarele:

- eficientizarea și modernizarea proceselor de evidență, administrare și monitorizare a vânzărilor;
- asigurarea unui control on-line a vânzărilor prin implementarea unui mecanism de verificare a integrității datelor și securizarea acestora la transferul de la ECC către serverul SFS;
- posibilitatea eliberării bonului de casă sub formă electronică;
- conformarea cu reglementările și standardele de securitate informațională.

Semnătura electronică

Procedura actuală de obținere a semnăturii electronice este una anevoioasă, care necesită resurse de timp, dar și prezența tuturor factorilor de decizie dintr-o societate, iar termenul valabilității acesteia – este considerat unul scurt.

Astfel, recomandăm simplificarea procedurii de eliberare și extindere a valabilității semnăturii electronice. De asemenea, extinderea termenului de valabilitate a semnăturii electronice pînă la 5 ani, cu notificarea beneficiarului despre expirarea termenului.

Semnătura grafometrică

La moment utilizarea semnăturii electronice este limitată de numărul utilizatorilor acestui tip de semnătură și existența infrastructurii de verificare a acestora.

De aceea, considerăm oportună reglementarea semnăturii grafometrice. Implementarea acestui tip de semnătură presupune extinderea nomenclurii serviciilor prestate cu utilizarea circuitului electronic al documentelor și sporirea mobilității punctelor de vânzare / prestări servicii.

Crearea Sistemului "Autoservire" în cadrul stațiilor de alimentare cu produse petroliere

Companiile petroliere, de rând cu alți agenți economici, se confruntă cu un deficit stringent de angajați, dar și cu o fluctuație excesivă de personal, în cadrul stațiilor de alimentare, situate în localitățile îndepărtate de mun. Chișinău.

Implementarea sistemului de auto deservire, ce va permite clienților să alimenteze singuri automobilul la coloanele de deservire ar fi o soluție în depășirea acestui obstacol. Dat fiind faptul că deseori ne confruntăm cu lipsa angajatului la stațiile de alimentare, companiile nu pot asigura continuitatea afacerii.

Opțiunea "Autoservire" este o modalitate obișnuită de alimentare a automobilului în multe țări europene, cât și în SUA.

Se recomandă modificarea p. 51 din Regulamentul de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1117/2002, care stipulează că: **"Alimentarea automobilelor și altor mijloace de transport la coloanele de distribuție a produselor petroliere și uleiurilor se efectuează de către operatorul stației ori de către șofer, în mod independent, sub supravegherea operatorului"**, prin excluderea sintagmei "sub supravegherea operatorului".

Acest amendament va contribui în mod direct la digitalizarea economiei, asigurarea securității fiscale, implementarea tehnologiilor noi, dar și asigurarea continuității activității companiei.

Sectorul medical în Republica Moldova continuă să fie preponderent constituit din instituții medico-sanitare publice. Această situație este determinată de ponderea majoră a sectorului public în totalul instituțiilor medicale din țară. Facilitățile de ordin regulatoriu, dar și cele de acces la finanțare din Fondul Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală (AOAM) determină un puternic decalaj și o barieră în accesul pacienților asigurați la servicii medicale prestate de instituțiile medico-sanitare private, în pofida principiilor prevăzute de Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

Prin prisma legislației în vigoare, în cadrul sistemului național de sănătate, prestatorii privați de servicii medicale nu vin să completeze sau să asigure serviciile medicale neacoperite de prestatorii publici de servicii medicale, dar activează pe principiul de egalitate cu aceștia.

MEDICINĂ ȘI FARMACEUTICĂ

În aceste condiții, se impune necesitatea asigurării eficienței și transparenței în utilizarea mijloacelor financiare publice din Fondul AOAM, bazate pe necesitățile populației în servicii medicale, raportate la capacitățile întregului sistem de sănătate și adoptarea unor criterii de contractare, consultate cu instituțiile medicale private și publice, ce se bazează pe indicatori de calitate și eficiență a serviciilor prestate.

Demonopolizarea sectorului oncologic

Participarea instituțiilor medico-sanitare private în raporturile de acordare a serviciilor medicale bolnavilor cu maladii oncologice a fost demonopolizată prin modificarea operată la Legea ocrotirii sănătății nr. 411 din 28.03.1995, Articolul 41¹, care prevede că serviciile medicale de profilaxie, diagnostic, tratament și supraveghere în domeniul oncologic sunt acordate de către specialiști cu instruire în oncologie și hematologie, în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice și private, în conformitate cu actele normative aprobate de Guvern.

Totodată, modificarea operată la Hotărârea Guvernului nr. 428/2012 cu privire la parteneriatul public – privat pentru prestarea serviciilor de radioterapie a condus la stabilirea unui cadru prin care urmează să fie ales doar un prestator de servicii de radioterapie pentru bolnavii oncologici prin mecanismul inițierii unui Parteneriat Public Privat pentru o perioadă de 45 ani.

Această modificare a fost operată fără realizarea unor consultări publice eficiente, contrar prevederilor Legii 100/2017 cu privire la actele normative, și va conduce iminent la crearea unui monopol pentru prestarea unor astfel de servicii, limitând accesul pacientului, dar și a prestatorilor medico-sanitari în realizarea drepturilor prevăzute de legislația în vigoare.

Se recomandă insistent modificarea Hotărârii Guvernului nr. 428/2012 cu privire la parteneriatul public – privat pentru prestarea serviciilor de radioterapie, în vederea asigurării accesului mai multor prestatori la prestarea serviciilor de radioterapie pentru bolnavii oncologici.

Elaborarea și adoptarea Strategiei Naționale de E-Sănătate

Proiectul Strategiei E-Sănătate a fost elaborat în anul 2013 în vederea promovării tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în domeniul asistenței medicale, inclusiv adoptarea unei strategii privind E-sănătatea care să abordeze reglementarea serviciilor de telemedicină, sistemele informaționale integrate pentru toți furnizorii de servicii de sănătate, sistemul electronic de înregistrare a pacienților (EPR).

Proiectul constată că E-Sănătatea este o investiție inteligentă în sectorul sănătății, prin utilizarea domeniului TIC, ce permite modificări și îmbunătățiri în practicile clinice atât la nivel operațional, cât și la nivel managerial, în scopul de a asigura beneficii directe și indirecte pentru sectorul sănătății, pacienți și mediul de afaceri.

Se propune elaborarea și adoptarea Strategiei E-Sănătate în consultare cu prestatorii medicali publici și privați, experții, partenerii de dezvoltare și organizațiile societății civile; îmbunătățirea guvernantei și gestiunii fondurilor în sănătate și alocării finanțării prin elaborarea și colectarea unor indicatori de performanță și calitate ai prestatorilor de servicii medicale; sistematizarea și accesul online la date cu privire la indicatori la nivel național în baza unui sistem informațional unic.

Taxa pe valoarea adăugată pentru serviciile nemedicale

Prestarea serviciilor nemedicale de către instituțiile medico-sanitare private în cadrul sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală este reglementată de Hotărârea Guvernului nr. 1022/2018 cu privire la serviciile nemedicale prestate de către instituțiile medico-sanitare private pacienților asigurați în cadrul sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală. Serviciile nemedicale nu sunt parte a Programului unic și se prestează în afara sistemului Asigurărilor Obligatorii de Asistență Medicală.

La rândul lor, serviciile medicale sunt scutite de TVA conform art. 103 alin. (1) pct. 10 din Codul fiscal. Serviciile nemedicale sunt asociate direct actului medical, dar nu sunt scutite de plata TVA. Plata întregii valori a TVA este asumată de consumatorul final – pacient.

În asemenea condiții, se solicită scutirea serviciilor nemedicale de TVA sau diminuarea acesteia la o cotă redusă în mărime de 10% .

Această prevedere va avea scopul impulsivării și susținerii sectorului medical privat în Republica Moldova, facilitarea atragerii investițiilor private, precum și asigurarea corelației domeniilor conexe și facilitarea accesului pacientului asigurat la servicii de confort sporit.

Serviciile nemedicale nu pot fi furnizate separat de serviciile medicale, iar accesul la confort sporit pentru pacienții asigurați este condiționat de o majorare a prețului final a serviciilor nemedicale asociate direct actului medical cu 20%, ceea ce împiedică aplicarea Hotărârii Guvernului 1022/2018 cu privire la serviciile nemedicale și prestarea acestora pacienților asigurați.

Contul Personal de Asigurări în Medicină

Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare în medicină, determinate de Legea nr. 1593 din 26.12.2002 sunt diferențiate. Astfel, angajații incluși în Anexa. Nr.1 a Legii achită prima de asigurare medicală, calculată în funcție de contribuția procentuală la salariu și alte recompense, pe când cetățenii, incluși în Anexa nr. 2, achită o sumă fixă. De facto, contribuțiile angajaților, încadrați în câmpul muncii, sunt mai mari decât a persoanelor, care nu sunt angajate. În același timp, serviciile medicale se acordă tuturor la același nivel și același volum. În contextul dat, un cont personal ar permite acordarea unor servicii sau acumularea sumei impozitului achitat pentru necesități speciale.

Se recomandă crearea contului personal al asiguratului în sistemul național de asigurări în medicină, care ar include posibilitatea de monitorizare a gestionării fondurilor personale, acumulate din impozitele achitate.

Sistemul Național de Medicină Preventivă

La momentul actual, cheltuielile pentru acordarea beneficiilor pentru angajați, inclusiv beneficiile legate de sănătatea angajaților sunt nedeductibile, ceea ce presupune un impozit adițional de 12%. Prin modificarea statutului cheltuielilor din nedeductibile în deductibile, angajatorii ar putea fi stimulați să acorde astfel de beneficii, stimulând angajații să ducă un mod mai sănătos de viață, ceea ce în termen lung ar putea reduce cheltuielile pentru tratarea bolilor apărute din cauza unui mod nesănătos de viață.

Se recomandă îmbunătățirea sistemului de medicină preventivă prin lansarea unei campanii naționale cu informarea pe scară largă a populației cu privire la riscurile de sănătate precum și prin susținerea și promovarea modului sănătos de viață. De asemenea, se propune acordarea înlesnirilor fiscale pentru angajatorii, care promovează modul sănătos de viață (acordă abonamente la săli de sport, cumpără echipament sportiv etc.).

Prețurile de producător la medicamente, în special la preparatele din lista OTC

Fără a neglija importanța efectuării unor analize comparative a prețurilor cu amănuntul la medicamentele de pe piața autohtonă față de cele din statele din regiune sau față de alte state, informațiile obținute în urma analizelor nu pot servi drept motiv pentru plafonarea administrativă a prețurilor, ci la identificarea cauzelor care stau la baza unor discrepanțe majore dintre aceste prețuri și la înlăturarea acestora.

În acest sens, propunem liberalizarea prețurilor la medicamentele din Lista OTC (medicamente fără prescripție medicală), prin modificarea Hotărârii Guvernului nr. 525/2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de aprobare și înregistrare a prețurilor de producător la medicamente.

Susținerea producătorilor autohtoni de medicamente

La moment putem constata prezența nesemnificativă a medicamentelor autohtone pe piața farmaceutică din Republica Moldova. Acest fapt se datorează susținerii insuficiente a producătorilor autohtoni de medicamente din partea autorităților publice, dar și informarea joasă a populației.

În acest sens, sunt binevenite unele măsuri de stimulare a producătorilor autohtoni de medicamente prin aplicarea unor condiții limitate în timp de favorizare, condiționate de existența unor planuri bine stabilite în timp de capitalizare a producătorilor locali de medicamente, care să prevadă dezvoltarea tehnologică, economică, dezvoltarea culturii producerii și a productivității muncii.

Astfel, înaintăm următoarele măsuri:

- Scutirea de taxe vamale și TVA pentru importul de utilaje destinate producției de medicamente (importat din UE);
- Facilități fiscale stabilite și calculate în funcție de volumul investițiilor suportate de agenții economici din domeniu;
- Subvenționarea domeniului farmaceutic;
- Stimularea cercetărilor în întreprinderile din domeniu;
- Aplicarea unor politici de diversificare a piețelor de desfacere a medicamentelor produse local;
- Aplicarea unor măsuri de asistență a producătorilor locali de medicamente care să faciliteze activitățile de export pe piețele Uniunii Europene.

În continuare, considerăm oportună permiterea publicității destinate publicului larg (campanii de informare) a medicamentelor care sunt compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (atât medicamente Rx, cât și OTC), prin modificarea pct. 16 alin. (4) al Hotărârii Guvernului nr. 994/2018 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la promovarea etică a medicamentelor.

Prepararea și producerea medicamentelor

Producătorii autohtoni de medicamente întâmpină dificultăți în procesul de activitate, și anume ne referim la activitatea de import/export, conform listei materiei prime medicamentoase (substanțe active și excipienți), utilizate la prepararea și producerea medicamentelor.

Pentru a redresa situația existentă, recomandăm simplificarea procesului de completare a Listei materiei prime medicamentoase, prin amendarea Hotărârii de Guvern Nr. 1165/2016 pentru aprobarea listelor materiei prime medicamentoase, materialelor, articolelor, ambalajului primar și secundar, utilizate la prepararea și producerea medicamentelor, sau excluderea acestei liste.

În continuare, o atenție separată din partea autorităților publice necesită legislația funciară. Prevederile actuale ale acesteia limitează funcțional și restricționează investitorii străini de a alege domeniul funciar pentru investiții pe termen mediu și lung. De asemenea, în condițiile încălzirii globale, schimbărilor climatice și a modificărilor de mediu, agricultorii întâmpină dificultăți în procesul de irigare a terenurilor agricole.

Considerăm oportună definitivarea și aprobarea unui nou Cod funciar, care va transpune un șir de propuneri și măsuri expuse în acest capitol, în special, va spori gradul de protecție al investițiilor existente, va duce la atragerea noilor investiții în agricultură în condiții echitabile și egale atât pentru investitorii locali, cât și pentru cei străini.

SUBIECTE FUNCiare

Codul funciar nr. 828-XII din 25 decembrie 1991

Codul funciar nr. 828-XII din 25 decembrie 1991 – Capitolul X ce ține de consolidarea terenurilor: Datorită fragmentării excesive și a suprafețelor mici ale terenurilor agricole (consecință a Programului "Pământ") s-a ajuns la scăderea dramatică a productivității agricole, iar nerespectarea tehnologiilor de cultivare a culturilor agricole și a succesiunii lor în asolament conduc la degradarea solurilor, imposibilitatea investirii în tehnologiile moderne și economic viabile. Reglementarea actuală privind consolidarea terenurilor agricole s-a dovedit a fi ineficientă.

În aceste condiții, considerăm necesară revizuirea reglementării actuale încorporate în Capitolul X din Codul funciar, în ceea ce privește consolidarea terenurilor, precum și includerea unor norme imperative, care vor prevedea obligația proprietarilor de teren, care dețin nu mai mult de 10 la sută din câmpul (masivul) consolidat, să adere la proiectul de consolidare și să prelucreze terenurile egale ca bonitate și suprafață, amplasate în raza teritorial-administrativă a aceleiași localități. Totodată, este necesară înserarea unei norme juridice în art. 79 din Codul funciar, referitor la obligativitatea de despăgubire a investitorului, care în scopul asigurării integrității plantațiilor sale, a prelucrat terenul proprietarului neglijent (proprietarul terenului/terenurilor pârloagă).

Este important de elaborat și promovat un nou Cod funciar (proiectul acestuia se găsește la ministerul de resort), care ar reglementa acestea și alte probleme ce țin de utilizarea rațională și eficientă a resurselor funciare, precum și condițiile postprivatizare, inclusiv pașaportizarea masivelor agricole (câmpurilor), cu monitorizarea obligatorie a asolamentului și instituirii cerințelor minime față de prelucrarea terenurilor în funcție de cultura din asolament.

Irigarea terenurilor agricole

Legea apelor 272/2011 prevede irigarea ca o prioritate majoră pentru deținătorii de bazine hidrografice (cu excepția satisfacerii necesităților populației cu apă potabilă și a necesităților casnice). Acest fapt este imposibil, datorită lipsei unui proprietar unic al bazinelor acvatice și gestiunii centralizate a acestor bazine. De asemenea, persistă contradicții între fermieri, care solicită să irige culturile agricole și piscicultorii, dat fiind faptul că rezervele de apă sunt insuficiente din cauza exploatării necorespunzătoare a bazinelor acvatice, și în prim plan, a iazurilor și lacurilor de acumulare, dat fiind înnămolirea acestora.

Considerăm necesară elaborarea unor noi reglementări care ar prevedea transmiterea tuturor bazinelor hidrografice și a construcțiilor destinate captării și îndiguirii fluxurilor de apă de la bilanțul autorităților publice locale la bilanțul autorității administrative de gestionare a apelor, care va putea asigura realizarea priorităților naționale.

Referitor la bazinele hidrografice aflate în proprietate privată, la eliberarea autorizației de folosință, aceasta trebuie să prevadă în mod obligatoriu asigurarea priorității a accesului proprietarilor de terenuri agricole pentru folosința apelor în vederea irigației.

De asemenea, se recomandă completarea art. 110 din Codul contravențional nr. 218 din 24.10.2008, cu un alineat nou cu următorul conținut: (3) Neasigurarea accesului altor utilizatori de apă pentru amplasarea și/ sau utilizarea prizei de apă în condițiile stabilite de regulamentele proprii de exploatare a lacului de acumulare/iazului se sancționează cu amendă de la 40 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an".

Tot în sensul facilitării accesului la irigarea terenurilor agricole, se recomandă permisiunea utilizării apelor subterane la irigarea culturilor agricole. Acest fapt poate fi realizat prin elaborarea Regulamentului cu privire la folosința apelor subterane pentru irigarea culturilor agricole în conformitate cu prevederile art. 45(2) din Lege, și anume: "În zonele în care nu există surse necesare de apă de suprafață, dar există rezerve suficiente de ape subterane, inclusiv cu proprietăți potabile, se permite folosirea acestora în alte scopuri decât cel al alimentării cu apă potabilă și menajeră în baza unor reglementări aprobate de Guvern".

Gospodărirea apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova

În condițiile încălzirii globale, schimbărilor climatice și modificărilor de mediu este imposibilă o dezvoltare durabilă a sectorului agrar, activitatea agricolă fiind supusă unui risc enorm din cauza secetelor excesive. Drept urmare, există riscul de a nu asigura securitatea alimentară a statului. Este strict necesară elaborarea unui concept și a unei strategii de diminuare a riscurilor în agricultură, de asigurare a unei balanțe hidrotermice, o evaluare a potențialului hidrologic al statului și dezvoltarea acestui potențial.

Astfel, recomandăm elaborarea și aprobarea unei Strategii de dezvoltare a gospodării apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2020-2030, cu evaluarea potențialului hidrologic, rezervelor apelor subterane și terestre, identificarea măsurilor de dezvoltare și utilizare rațională a obiectelor acvatice de acumulare a apelor, concentrarea mijloacelor financiare de la Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural (AIPA); Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD; Proiectul Creșterii Producției Alimentare 2 KR. De asemenea, este binevenită inițierea negocierilor pentru un nou Proiect de Program COMPACT, pentru restabilirea și punerea în activitate a sistemelor mari de irigare de pe râurile Prut și Nistru.

Asigurarea riscurilor de producție în agricultură

La moment constatăm accesul dificil la asigurarea riscurilor în agricultură contra calamităților naturale, dat fiind faptul că companiile de asigurare oferă condiții neatractive pentru asigurarea unor asemenea riscuri.

Se recomandă modificarea Legii 243/2004 privind asigurarea subvenționată a riscurilor de producție în agricultură, în scopul cointerării asigurării riscurilor contra calamităților naturale a fermierilor, dar în prim plan, de majorare a atractivității pentru companiile de asigurare. De asemenea, se consideră a fi necesară participarea mai activă a statului la asigurarea riscului de producție în agricultură.

Legea nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 cu privire la prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare al pământului

Art. 6. Vânzarea-cumpărarea terenurilor cu destinație agricolă aflate în proprietate privată. (2) Dreptul de vânzare-cumpărare a terenurilor cu destinație agricolă aparține statului, persoanelor fizice cetățeni ai Republicii Moldova, precum și persoanelor juridice al căror capital social **nu conține investiții străine**.

Investitorii străini recomandă și consideră rațională modificarea legislației (art. 6 al Legii nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997 cu privire la prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare al pământului) în sensul excluderii normelor care îngrădesc dreptul de vânzare-cumpărare a terenurilor cu destinație agricolă al persoanelor juridice, cu capital social străin integral sau parțial.

Un alt argument este că restricția impusă companiilor cu investiții străine la achiziționarea de terenuri agricole, este contrar anexei 1B la GATT, art. XVI alin. (2f); Art. 1 din Directiva Europeană 88/361/CEE; și p.2.4.2 (31) din Planul de acțiune Moldova-UE.

Pentru a evita speculațiile pasive cu pământul, urmează a fi elaborat un mecanism, prin care investitorul va fi obligat să utilizeze terenul doar în scopuri de producere agroalimentară, cu excluderea posibilității de modificare a destinației terenului.

Exercitarea dreptului de preemțiune

- La moment, se atestă cazuri când terenurile se înstrăinează fără a fi respectat dreptul de preemțiune al arendașului.
În cazul înregistrării la organele cadastrale, este notată grevarea, iar în cazul înregistrării la primărie a terenurilor - grevarea nu este notată.

- Se recomandă amendarea legislației, în sensul completării înscrisurilor obligatorii, care se prezintă notarului de către vânzător pentru încheierea și autentificarea contractelor de vânzare - cumpărare a terenurilor agricole, cu înscrisul – Certificat, eliberat de Primărie în a cărei rază teritorială se află terenul agricol, prin care se confirmă sau nu faptul înregistrării, în registrul primăriei, a contractului de arendă, ce are ca obiect terenul cu destinație agricolă care se dorește a fi înstrăinat (în cazul arendei terenului agricol până la 5 ani), similar cu Extrasul din Registrul bunurilor imobile.

Amendarea legislației în sensul expus mai sus, are drept scop garantarea respectării dreptului de preemțiune a arendașului (art. 1295 alin. (4) Codul civil al R.M.), în cazul când arendatorul proprietar, intenționează să înstrăineze/să vândă terenul cu destinație agricolă, transmis în arendă pe un termen mai mic sau egal cu 5 ani, altei persoane fizice/juridice decât arendașul.

Simplificarea trecerii pământului din statut agricol în statut – pentru construcții

- Pentru modificarea categoriei de destinație a terenului din agricol în teren pentru construcții, proprietarul terenului urmează să achite în bugetul UTA o sumă calculată după mai mulți parametri stabiliți în Legea nr. 1308/1997 cu privire la prețul normativ și modul de vânzare și modul de vânzare-cumpărare al pământului.
Conform p. 31. din Regulamentul cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1170/2016, Guvernul, consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, Adunarea Populară a Găgăuziei adoptă hotărârea / decizia de schimbare a destinației terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic, precum și din alte categorii de terenuri incluse în circuitul agricol, pentru a fi folosite în alt scop decât cel agricol, în termen de o lună de la transferarea de către persoanele fizice sau persoanele juridice la bugetele respective a mijloacelor bănești

- Se recomandă modificarea Legii nr. 1308/1997 cu privire la prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare al pământului și a Regulamentului cu privire la modul de transmitere, schimbare a destinației și schimb de terenuri, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1170/2016, în sensul revizuirii metodologiei de stabilire a tarifelor pentru compensarea pierderilor la schimbarea destinației terenurilor.

echivalente cu pierderile cauzate de excluderea terenurilor din circuitul agricol, conform tarifelor specificate la poziția a III-a din anexa la Legea nr. 1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului. În dependență de bonitatea terenului, această sumă poate fi echivalentă cu prețul normativ de achiziționare a terenului. Pentru schimbarea destinației terenului din agricol în construcție, este necesară achitarea valorii integrale a terenului, ceea ce deseori se echivalează cu o a doua procurare.

În situația în care terenul se află în proprietate privată, stabilirea unei astfel de sume este neîntemeiată și neechitabilă.

Simplificarea accesului la serviciile cadastrale indiferent de locație

- Conform prevederilor Legii cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, contractele ce au ca obiect imobile și părți componente ale lor urmează să fie înregistrate la structurile teritoriale ale Agenției Servicii Publice, care se află în fiecare raion din Republica Moldova. Deplasarea în raioane pentru efectuarea înregistrărilor menționate implică resurse financiare, de timp și umane, în special că este necesară prezența fizică la organul cadastral, de cel puțin 2 ori, pentru efectuarea unei înregistrări. De exemplu, pentru înregistrarea ipotecii activelor unei întreprinderi care deține imobile pe tot teritoriul RM este necesară deplasarea de cel puțin 2 ori în toate raioanele unde întreprinderea respectivă deține imobile.

- Se recomandă modificarea competențelor Agenției Servicii Publice în sensul simplificării accesului la serviciile cadastrale, cu posibilitatea solicitării serviciului la ghișeul unic din cadrul ASP, indiferent de locație, contra unui cost suplimentar, cu obținerea actului solicitat la locul depunerii solicitării.

Legislația cu privire la statutul și posibilitățile de construcție pe terenuri extravilane vs. intravilane

- Conform Capitolului 6 din Codul Funciar, perimetrul localității este hotarul intravilanului care desparte teritoriul localității de extravilan și se stabilește în planul urbanistic general al localității, aprobat în modul stabilit de legislație
Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului nr. 835/1996 definește noțiunile de **intravilan** și **extravilan** și stabilește reguli generale. Din conținutul acestor acte normative, reiese că construcțiile se pot efectua doar în intravilanul localității. Pentru edificarea construcțiilor pe teren care sunt situate în extravilan, este necesară introducerea lui în intravilan, această procedură fiind anevoioasă, solicitând resurse umane, financiare și de timp.
În proiectul Codului Urbanismului și Construcțiilor aprobat de Parlament în prima lectură la 03.03.2017 noțiunile de **"intravilan / extravilan"** nu se regăsesc. Organizarea teritoriului se va face prin planuri urbanistice generale, iar în lipsa acestora, prin planuri urbanistice zonale. Se exclude, astfel, necesitatea aprobării unei decizii separate de introducere a terenului în intravilanul localității.

- Se propune, excluderea noțiunilor **de intravilan și extravilan**. Construcțiile urmează să fie efectuate în baza documentației de planificare a teritoriului și urbanism, iar în lipsa acesteia, în baza unui plan urbanistic întocmit pentru terenul concret coordonat cu organele supravegherii de stat (Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Inspectoratul pentru Protecția Mediului, serviciul de salvatori și pompieri atestați).
De asemenea, solicităm autorităților să readucă pe agendă promovarea proiectului Codului Urbanismului și Construcțiilor.

Operatorii de telecomunicații au o importanță deosebită în economia Republicii Moldova, contribuția lor reprezentând circa 3,4% din PIB în 2018. Totodată, ei se numără printre cei mai mari contribuabili și angajatori din Moldova. Operatorii investesc permanent în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii lor, promovând inovațiile și asigurând progresul tehnologic. Doar în 2018, investițiile lor au constituit circa 1.2 miliarde lei. De asemenea, ei sprijină numeroase proiecte sociale și inițiative în domeniul educației digitale. Calitatea serviciilor mobile în Moldova este una dintre cele mai bune din Europa.

Cu regret, capacitatea investițională a operatorilor, în special a celor din sectorul mobil, este afectată considerabil de suprataxarea inechitabilă la care sunt supuși aceștia și care împiedică modernizarea și dezvoltarea rețelelor de telecomunicații bazate pe cele mai noi tehnologii și stabilirea de tarife mai accesibile pentru consumatorii finali. De asemenea, în ultimii ani, sectorul de comunicații mobile a fost obiectul mai multor inițiative din partea autorităților, cu potențial impact negativ semnificativ asupra dezvoltării acestuia și asupra întregii economii.

Urmează investițiile în dezvoltarea rețelelor 5G și VHBB pentru a asigura conectivitatea necesară pentru viitor. Implementarea măsurilor propuse ar permite Moldovei să țină pasul cu restul Europei în sensul dezvoltării tehnologice.

INDUSTRIA TELECOM

Taxa de lux de "2,5 %"

Conform art. 4 din Legea nr. 827 din 18.02.2000 cu privire la Fondul Republican de Susținere a Populației, una și cea mai importantă dintre sursele de formare a mijloacelor Fondului o reprezintă transferurile lunare ce urmează a fi efectuate de către persoanele juridice care prestează servicii de telefonie mobilă, în mărime de 2,5 la sută din venitul brut obținut din vânzările aferente acestor servicii. Această taxă a fost introdusă în anul 2000, fiind considerată „taxă de lux”.

Această suprataxă aplicată operatorilor de comunicații mobile este discriminatorie și inechitabilă, limitând (în loc să stimuleze) investițiile în dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice bazate pe cele mai avansate tehnologii, considerate un factor-cheie în dezvoltarea economiei în general și realizarea progresului social.

Taxa de portabilitate

Conform Condițiilor tehnice și comerciale de implementare și realizare a portabilității numerelor, aprobate de ANRCETI în anul 2013, toți furnizorii de servicii de telefonie din Moldova sunt obligați să achite o taxă de 0,0308 € / lună pe număr telefonic atribuit prin licență furnizorului. Taxa respectivă se achită firmei private „NP Base” S.R.L., create de câștigătorul concursului pentru furnizarea și administrarea bazei de date centralizate pentru realizarea portabilității numerelor. Operatorii dețin în total circa 8 milioane de numere, pentru care plătesc aproximativ 3 milioane euro anual.

Datorită deprecierei puternice a valutei naționale pe parcursul anilor 2014-2019, echivalentul în lei a plăților anuale achitate firmei „NP Base” a crescut cu peste 40%, în timp ce venitul anual al operatorilor a scăzut cu 352 milioane lei (-6%).

Aceste plăți exagerate duc la creșterea considerabilă a tarifelor cu amănuntul aplicate utilizatorilor finali.

Remunerația pentru copierea privată

Conform Legii nr. 139 din 2010 privind drepturile de autor și drepturile conexe, importatorii de "echipamente (audio, videomagnetofone, drivere pentru discuri, etc.) și suporturi materiale (suport pentru imprimarea sonoră și/sau video, casete, discuri laser, compact discuri, etc.) care pot fi utilizate pentru efectuarea unor astfel de reproduceri" sunt obligați să achite o taxă de cel puțin 3% din veniturile obținute din vânzarea unor asemenea echipamente, destinată să acopere potențialul prejudiciu cauzat autorilor de către cumpărătorii acestor echipamente și suporturi prin efectuarea copiilor private a operelor protejate de dreptul de autor. Colectarea și distribuția acestei taxe către autori se asigură de organizațiile de gestiune colectivă a drepturilor de autor și drepturilor conexe (OGC).

Această reglementare creează mai multe probleme:

1) Lipsa unei liste exhaustive a echipamentelor pentru care se achită taxa și a unui plafon al taxei, care provoacă cerințe excesive din partea OGC privind achitarea acesteia.

Se consideră oportună modificarea Legii fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației, nr. 827 din 18.02.2000, în vederea excluderii art. 4. alin. (1) litera b), și anume obligativitatea transferurilor lunare ce urmează a fi efectuate de către persoana juridică care prestează servicii de telefonie mobilă, în mărime de 2,5 la sută din venitul obținut din vânzările aferente acestor servicii.

Pentru a reduce valoarea plăților relevante, se propun următoarele acțiuni:

- reducerea taxei pentru acoperirea cheltuielilor operaționale ale firmei NP Base până la un nivel rezonabil;
- introducerea posibilității de atribuire prin licență și returnare a unor blocuri de numere mobile mai mici de 10 mii de numere;
- excluderea de sub incidența acestor taxe a numerelor alocate pentru serviciile de date mobile în banda largă (Internet), care nu fac obiectul portărilor;
- aplicarea non-discriminatorie a taxei pentru toate numerele telefonice geografice deținute de operatorul istoric Moldtelecom, fără vreo excepție.

Pentru a soluționa problemele menționate, se propune promovarea modificărilor la Legea nr. 139 din 2010, aprobate anterior de Guvern. În cadrul acestor modificări, rata taxei ar fi redusă de la minimum 3% la maxim 0,3% pentru dispozitivele multifuncționale, 0,5% pentru dispozitive unificabile și 1% pentru dispozitive de stocare. După aprobarea legii de către Parlament, Guvernul va aproba lista dispozitivelor pentru care se achită taxa, care se preconizează a fi destul de extinsă. În plus, AGEPI va asigura colectarea acestei taxe (ceea ce ar permite un nivel de colectare de 100% și în condiții egale pentru toți importatorii).

2) Cota minimă a taxei este vădit excesivă în raport cu ratele din Uniunea Europeană și nu ține cont de potențialul prejudiciu cauzat de echipament, care trebuie să fie determinant la stabilirea cuantumului taxei.

3) Actele de control ale AGEPI arată că majoritatea sumelor colectate de OGC sunt reținute de OGC, dar nu distribuite autorilor.

Furnizorii de servicii OTT (Viber, Skype etc.)

La momentul actual, cea mai mare amenințare cu care se confruntă operatorii din Republica Moldova constă în scăderea continuă a veniturilor, determinată de substituirea serviciilor de telecomunicații tradiționale cu serviciile OTT (over-the-top), furnizate de giganții tehnologici internaționali (Facebook/WhatsApp, Google, Viber/Racuten, Telegram, etc.) prin intermediul aplicațiilor încorporate sau descărcate pe telefon, tabletă sau calculator. Prestatorii acestor servicii nu sunt supuși reglementărilor naționale din domeniul telecomunicațiilor și nu achită careva taxe în Republica Moldova pe veniturile obținute din prestarea serviciilor către utilizatorii finali din Moldova.

Decizia protocolară semnată cu Transnistria privind telecomunicațiile din 25.11.2017

În temeiul deciziei menționate mai sus, Guvernul duce negocieri cu Orange Moldova și Moldcell privind renunțarea la licențele pentru utilizarea benzii de frecvențe 800 MHz în partea ce ține de teritoriul Transnistriei, în scopul realocării lor către operatorul din Transnistria (IDC).

Cele 3 licențe au fost eliberate în anul 2014 pentru întreg teritoriul Republicii Moldova pentru o perioadă de 15 ani și au costat 10 milioane de euro per licență. În baza acestor licențe, operatorii au construit rețele 4G pe malul drept al Nistrului care acoperă cea mai mare parte a teritoriului și populației Transnistriei, deservind în acest teritoriu și zonele adiacente, care includ peste o sută mii de clienți.

Banda de frecvențe 800MHz este un activ strategic, deoarece permite furnizarea serviciilor de date în bandă largă pe teritorii extinse la viteză înaltă și la un cost redus. Având în vedere creșterea foarte rapidă a cererii pentru asemenea servicii din partea utilizatorilor finali, lipsa posibilității de a presta servicii în această bandă de frecvențe ar conduce la pierderea tuturor sau majorității clienților în zona respectivă și incapacitatea de a atrage noi clienți.

În temeiul aceleiași decizii, ANRCETI intenționează să impună operatorilor de pe malul drept al Nistrului obligația de a furniza serviciul roaming pentru operatorul din Transnistria la tarife care nu acoperă toate costurile acestui serviciu (doar costul incremental al serviciului roaming, nu și costurile comune pentru serviciul roaming și propriile servicii). Aceasta ar permite IDC să ofere servicii pe întreg teritoriul Republicii Moldova în concurență cu operatorii de pe malul drept al Nistrului, în condiții privilegiate, în special:

De asemenea, taxa de autor achitată de distribuitorii de programe TV va fi limitată la 2% din veniturile brute.

Totodată, legea va stabili și plafoane pentru comisioanele care pot fi percepute de OGC pentru distribuția acestor venituri autorilor.

Potrivit estimărilor AGEPI, suma plăților care ar fi astfel colectate s-ar ridica la circa 20 milioane lei (1 milion EURO) anual.

În conformitate cu practica mai multor state europene (de ex. Franța și Olanda) convenția elaborată de OECD, se propune adoptarea de reglementări pentru a obliga furnizorii serviciilor OTT să declare în Republica Moldova veniturile obținute din prestarea serviciilor către utilizatorii din Republica Moldova și să achite impozit sub forma unei cote din cifra de afaceri (venit brut) respectivă.

Orange și Moldcell nu susține inițiativa privind cesiunea benzii de frecvențe 800 MHz în partea ce ține de teritoriul Transnistriei în favoarea IDC. Dacă se insistă totuși pe asemenea tranzacție, aceasta poate fi realizată doar printr-un acord între Guvern și Orange și Moldcell încheiat pe principii comerciale, contra unei compensații adecvate atât pentru investițiile deja efectuate, cât și pentru veniturile care le-ar putea aduce exploatarea acestor frecvențe.

Totodată, înainte de încheierea unui asemenea acord este necesar să fie stabilite garanții a unei concurențe echitabile între operatorii de pe malul drept al Nistrului și operatorul din Transnistria, inclusiv ce țin de furnizarea serviciilor de roaming, a serviciilor de interconectare, prevenirea fraudelor legate de terminarea neautorizată a traficului internațional în rețelele operatorilor de pe malul drept al Nistrului, asigurarea a posibilității utilizării netulburate pe teritoriul Transnistriei a altor benzi de frecvențe deținute de către operatorii de pe malul drept al Nistrului.

1) IDC va fi unicul operator care oferă servicii la nivel național, operatorii de pe malul drept al Nistrului neavând asigurat accesul în Transnistria.

2) IDC va putea atrage clienții prin tarife mai avantajoase, ca urmare a faptului că va avea o bază de cost mai redusă, deoarece nu va fi supus aceluiași regim juridic și fiscal precum operatorii de pe malul drept al Nistrului și va beneficia de tarife cu ridicata pentru serviciul de roaming care nu acoperă toate costurile aferente serviciilor de comunicații electronice.

Mai mult decât atât, o asemenea tranzacție ar consolida monopolul operatorului IDC în Transnistria, ar duce la izolarea viitoare a locuitorilor Transnistriei de restul teritoriului Moldovei, prin ruperea legăturilor lor economice cu operatorii de pe malul drept al Nistrului, și ar cauza scăderea veniturilor la bugetul public național, ținând cont de faptul că operatorul IDC este scutit de obligația de a achita impozite în Republica Moldova.

Aplicarea Legii privind accesul la proprietăți (Legea 28/2016) pentru instalarea și funcționarea rețelelor de comunicații

Recunoscând rolul sectorului de comunicații electronice în asigurarea progresului tehnologic, dezvoltării economice, asigurarea incluziunii sociale și economice a populației, accesului la educație și la serviciile publice, inclusiv guvernamentale, UE a adoptat Directiva 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului European din 15 mai 2014 privind măsurile de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză.

În mod similar, Republica Moldova a adoptat în anul 2016 noua Lege privind accesul la proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii, care impune obligații proprietarilor sau gestionarilor de imobile și terenuri să ofere furnizorilor posibilitatea de a instala și opera rețelele respective pe aceste proprietăți contra unui cost care să acopere doar prejudiciile directe cauzate prin lucrările respective, fără perceperea unor chirii pentru utilizarea acestor proprietăți. În baza acestei Legi, Guvernul a aprobat și metodologia de calculare a tarifelor pentru dreptul de acces la proprietăți.

Din păcate, executarea acestei legi este sabotată de o mare parte din autoritățile publice și gestionari ai proprietății publice.

Pe de altă parte, nici până astăzi executivul nu și-a îndeplinit obligația prevăzută de lege privind simplificarea procedurilor de autorizare a instalării (construirii) rețelelor de comunicații electronice.

Se propune ca:

- Guvernul și ministerele să asigure executarea Legii nr. 28/2016 de către instituțiile și întreprinderile din subordine (inclusiv prin aplicarea sancțiunilor față de persoanele cu funcții de răspundere care refuză executarea legii).
- Guvernul să-și execute obligația prevăzută de lege privind simplificarea procedurilor de autorizare a instalării (construirii) rețelelor de comunicații electronice.
- Pe baza experienței de aplicare a legii, MEI să elaboreze propuneri pentru îmbunătățirea Legii nr. 28/2016 pentru a elimina orice îndoeli privind modul de interpretare a prevederilor acesteia și stabilirea unor mecanisme mai eficiente de asigurare a executării acesteia.

și devieri de la cadrul comunitar (GDPR). O îngrijorare deosebită trezește stabilirea unor cerințe de autorizare excesive, lipsa garanțiilor procedurale suficiente împotriva abuzurilor CNPDCP, precum și sancțiunile inadecvat de mari stabilite prin aceste legi (cu referință la cuantumul sancțiunilor stabilite în GDPR, având în vizor giganții americani din așa-numitul grup GAFA, care operează pe scară mondială înregistrând cifre de afaceri de sute de miliarde de dolari). După cum au recunoscut experții UE care lucrează în cadrul proiectului Twinning pentru CNPDCP, aceste proiecte corespund GDPR în proporție de doar 70%.

Reformarea legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal

În anul 2018, Parlamentul a adoptat în prima lectură proiectele noii Legi privind protecția datelor cu caracter personal și Legii privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, elaborate de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (CNPDCP) și depuse de un grup de deputați. Scopul declarat al acestor legi este transpunerea Regulamentului General al Protecției Datelor din UE (GDPR). Proiectul aprobat în prima lectură conține încă multe erori de transpunere, incoerențe

Mediul de afaceri a transmis către Parlament o listă actualizată de obiecții și propuneri la proiectele aprobate în prima lectură. O listă similară au transmis și experții UE. Mediul de afaceri mizează pe examinarea obiectivă a tuturor acestor propuneri de către experții Parlamentului și definitivarea acestor legi, ținându-se cont de aceste propuneri.

NOTĂ

NOTĂ

Str. Timiș 19, of. 301, MD-2009
Chișinău, Republica Moldova
Telefon: +373 22 24 43 17; +373 22 24 03 72
Internet: www.fia.md
E-mail: office@fia.md